

# Høringsinnspill

## Barnevernproffene i Forandringsfabrikken

### Innledning

Her kommer Forandringsfabrikken sitt høringssvar. Dette bygger tett på 1500 barn og unge som er i barnevernet, sine erfaringer og råd til hva som er godt barnevern. Vi håper at høringssvaret avgjør mye, når den nye loven skal gjøres helt ferdig. Vi har kjent dagens lovparagrafer på kroppen. Derfor er forslagene vi sender dere nå, både godt gjennomtenkt og "gjennomkjent".

I nov. 2014 startet Barnevernlovutvalget sitt arbeid. Utvalget skulle gjøre en teknisk, språklig og strukturell gjennomgang av loven og med vekt på noen problemstillinger. Dette skulle bedre rettssikkerheten for barn og lage et mer tilgjengelig og forståelig regelverk. Barnet skal være hovedpersonen i loven.

### Lovutvalget leverte i 2016 NOU 2016:16

#### **Ny barnevernlov – Sikring av barnets rett til omsorg og beskyttelse**

Barnevernlovutvalgets innstilling er allerede delvis fulgt opp gjennom lovendringer som gjaldt fra 2018, der barnevernloven ble en rettighetslov for barn og barnets medvirkning ble styrket. Det ble videre tatt inn i lovens formålsbestemmelse at loven skal bidra til at barn og unge møtes med trygghet, kjærlighet og forståelse. Dette er i stor grad i samsvar med kunnskap fra barn.

### **BFD sendte våren 2019 på høring deks forslag til ny barnevernslov.**

Proffer har lest begge lovforslagene. Med utgangspunkt i kunnskap fra barn, mener de departementets lovforslag i mye større grad enn lovutvalgets forslag, er en videreføring av dagens lov. På flere områder er dette tilbakeslag.

### **Dette gjelder særlig forslag knyttet til:**

- forståelsen av smerteuttrykk eller det BFD kaller barns atferd. Her mener proffene at forslaget fra BFD som nå sendes på høring, i mye mindre grad enn lovutvalget bygger på en dyptgående forklaring av barns atferd - og som i liten grad bygger på kunnskap fra barn.
- tilnærmingen til tvangsbruk er i liten grad traumeorientert og inkluderer ikke ny kunnskap fra barn. Kap 10 må ikke bli stående.
- lovutvalgets forslag til nye begreper er ikke fulgt opp, for eksempel begrep som hasteflytting og atferd.

Proffene mener at forståelsen av barns beste og barnets rett til medvirkning er blitt mer utydelig sammenliknet med lovutvalgets forslag. Barnets beste og barnets rett til medvirkning beskrives i §§ 1-3 og 1-5 - men refereres ikke til under de andre særbestemmelsene.

Målet er en enkel lov. Noen kapittel er blitt lange. Dette gjelder særlig kap 10 (Barnevernsinstitusjoner) og 14 (Behandling av saker i fylkesnemnda).

Kap 10 inneholder 16 delbestemmelser og store deler av dagens

«tvangsforskrift» er trukket helt inn i loven. Kapitlet om Fylkesnemnder

inneholder hele 25 delbestemmelser og omfatter til dels detaljerte prosessregler som burde vært håndtert i en egen prosessforskrift.

# Grunnleggende innspill

## Begrepene

Kunnskap fra barn vektlegger at begrepene barnevernet bruker, er avgjørende for at barnevernet skal oppleves trygt. Som innspill til ny barnevernlov, ba proffene om at barnevernet nå forandrer begrepsbruk. Begrepene i venstre kolonne under, er i flere undersøkelser kommet opp som begreper som gjør barnevernet utrygt for barn. Å beholde de gamle begrepene vil gjøre dette til en gammeldags barnevernlov.

### Begreper som barn - og mange voksne - ber om forandres

|               |                                                   |
|---------------|---------------------------------------------------|
| behandling    | systematisk hjelp til det barnet sier det trenger |
| adferd        | alvorlig rus, vold og kriminalitet                |
| tillitsperson | trygghetsperson                                   |
| plassering    | flytting                                          |
| akutt         | haste                                             |

### Begreper som barn ber forandres (men som mange voksne vil beholde)

|             |                               |
|-------------|-------------------------------|
| fosterhjem  | bør erstattes med familiehjem |
| institusjon | bør erstattes med kollektiv   |

## Samarbeid ber vi om at erstatter medvirkning

FNs barnekonvensjon gir barn rett til medvirkning etter alder og modenhet. Begrepet medvirkning er brukt som oversettelse av child participation. Men rundt om i landet har barn og unge det siste tiåret sagt at det er for vanskelig å forstå ordet medvirkning. De har ikke noe forhold til dette ordet og det brukes ikke ellers. Det blir veldig dumt å ha en rettighet som de ikke vet hva betyr og som de voksne dermed kan si at de har fått - uten at barnet kan vite om de har fått det eller ikke. Når du har vært lenge i barnevernet, kan du forstå det, men det er urettferdig og dårlig gjort at et "fremmedord" for barn brukes om noe så viktig. Hvorfor er voksne så sta at de holder fast i dette, har mange spurt? Proffene ber nå BFD ta dette på alvor. Dere har et stort ansvar nå. Det kan ta tiår til barnevernloven endres neste gang - nå er sjansen :-)

Å samarbeide med barn handler om veldig alvorlige ting, som å få nok og nyttig informasjon, ta beslutninger i samarbeid, samarbeide, om dokumentasjon og å hente inn tilbakemeldinger fra barn.

### Samarbeid med barn må stå gjennom hele barnevernloven

Samarbeid med barn (medvirkning) kan ikke bare beskrives i egne lovparagrafer. Det MÅ systematisk inn og også stå i beskrivelsene av alle prosessene i barnevernet. Spesielt nødvendig er dette i de ulike paragrafene om tvang, fordi i disse paragrafene er barn helt avhengig av at voksne forstår godt nok og at ikke unødvendig skade skjer.

## Stoppe trygt må erstatte tvang

Unge rundt i Norge ber fra hjertet om at begrepet tvang brukes annerledes i ny barnevernlov. De ber sterkt om at barneministeren sikrer dette

Begrepet tvang må deles opp og konkretiseres - for ikke å lage mer skade

Og aller viktigst - loven må mye tydeligere enn i dag signalisere at barnevernet

alltid som utgangspunkt stoppe barn trygt - i vonde, vanskelige og farlige situasjoner. Dette er viktig også fordi det vil gjøre opplæring annerledes.

### **Hva er trygg/trygghet?**

Hva som oppleves trygt for et barn, må hvert barn selv forklare.

I Forandringsfabrikken sine undersøkelser, går noen svar igjen på spørsmål om hva som først og fremst skal til for å kunne snakke trygt og bo trygt.

Dette er: At voksne er ærlige om hva de vet og tenker, at de har et ydmykt og varmt kroppsspråk og at de hele veien samarbeider tett med barnet om hvordan det barnet forteller kan deles videre med foreldre og andre fagfolk og tjenester og om hvordan beslutninger i barnet sitt liv skal tas.

## **Innspill til loven**

**Under presenteres innspillene fra barn og unge, til ny barnevernlov.**

**Innspillene bygger på undersøkelser gjennomført av**

**Forandringsfabrikken Kunnskapssenter det siste tiåret. 1500 barn og unge har til sammen deltatt i disse undersøkelsene. De fleste funnene som er brukt, er fra undersøkelser i perioden 2016-18.**

Funn fra undersøkelsen "Snakke trygt", med barn 6-12 år, som nylig har eller har hatt undersøkelse eller tiltak, er også inkludert. Funnene skal overrekkes barneministeren i september 2019.

## **Innspillene fra barn og unge presenteres i RØD FARGE :-)**

### **Kapittel 1**

### **Formål, virkeområde og grunnleggende bestemmelser**

#### **§ 1-3 Barnets beste**

#### **Forslag lovtekst (endring fra BFDs forslag i rødt)**

Barnets beste er et grunnleggende hensyn i alle handlinger og avgjørelser som berører et barn. Hensynet til barnets beste skal være avgjørende når det vurderes om barnevernstiltak skal iverksettes, og hvilke tiltak som skal velges. Hva som er til barnets beste, må avgjøres etter en konkret vurdering av det enkelte barns behov. **Ved vurderingen av barnets beste skal barnevernet ta utgangspunkt i barnets beskrivelse av sin situasjon, egen identitet og ønsker for framtida og så langt det er mulig bygge på dette. Vurderingen må dokumenteres.**

#### **Forklaring**

Barnets beste er et viktig prinsipp i FN sin barnekonvensjon og et overordna prinsipp i alle handlinger og avgjørelser etter barnevernloven. Slik BFD har foreslått, mener vi vurderingen av barnets beste blir for åpen og tilfeldig.

Etter å ha snakka med flere barnerettsjurister, vet vi at FNs Barnekomité tydelig fastslår at art 3 om barnets beste ikke kan brukes hvis kravene i art 12 om barnets rett til å bli hørt, ikke er oppfylt.

Hvis en vurdering av barnets beste skal gjøres i tråd med FNs barnekonvensjon, MÅ det derfor tydelig komme fram hvordan barnet opplever egen situasjon, hvilke ønsker det har for framtida og hvordan barnevernet vurderer konsekvensene av å følge det barnet sier og å ikke følge det. Systematiske undersøkelser Forandringsfabrikken har gjennomført, viser at fagfolk ofte vurderer barnets beste i drøftinger seg imellom, uten at barnets beskrivelser og ønsker tydelig er utgangspunkt. Dette har bidratt til **mange tiltak som ikke har vært nyttige for barn - eller gjort det verre for barn.**

Veldig mange barnevernsarbeidere vet ikke at generelle kommentarer til barnevernkonvensjonen sier at barnets mening skal ligge til grunn for vurdering av barnets beste og heller ikke hvor grunnleggende dette er, for å ta gode beslutninger. Dette kommer fram både i tilsynsrapporter fra Fylkesmennene og i Forandringsfabrikken sine undersøkelser.

**BarnevernsProffene ber nå så sterkt om at ny barnevernslov sikrer at barnets beste tar utgangspunkt i barnets beskrivelser, egen identitet og barnets ønsker. Dette betyr altså ikke at barnets ønsker alltid skal avgjøre, men følges så langt det er mulig. Barnevernet trenger klar veivisning, for å bli bevisst at det alltid skal samarbeide med barn. Uten veivisning av hvordan vurdere barnets beste, vil det kunne stå i konflikt med prinsippet om barns rett til medvirkning.**

Se en kort film om Kirsten Sandberg og Grethe Gilstad, om hvordan barnets beste må vurderes - iflg FNs Barnekonvensjon.

[https://www.dropbox.com/s/ilo5db8qwcye1ee/Kirsten\\_Sandberg\\_Grethe\\_Gilstad\\_LR\\_.MP4?dl=0](https://www.dropbox.com/s/ilo5db8qwcye1ee/Kirsten_Sandberg_Grethe_Gilstad_LR_.MP4?dl=0)

## **§ 1-5 Barns rett til å bli samarbeidet med (endring fra BFDs forslag i rødt)**

Et barn som er i stand til å danne seg egne meninger, har rett til å medvirke i alle forhold som vedrører barnet etter denne loven. **Dette gjelder alle barn, men senest fra 7 år.** Barnet skal få tilstrekkelig og **forståelig** informasjon og har rett til **trygt** å gi uttrykk for sine synspunkter. Barnet skal bli lyttet til, og barnets meninger skal vektlegges i samsvar med barnets alder og modenhet. **Barnet har rett til å bidra i det som dokumenteres.**

Alle barn i barnevernet **har rett** ~~gis anledning~~ til å ha med seg en person barnet velger selv og **er trygg på, i all kontakt med barnevernet. Barnevernet har plikt til å etterspørre og legge til rette for dette. Ved omsorgsovertakelse har barnet rett til å ha en med en trygghetsperson.** Departementet kan gi forskrift **om samarbeid med barn, utnevning av trygghetsperson etter omsorgsovertakelse og trygghetspersonens** oppgaver og funksjon.

## Forklaring

Barnevernproffene ber om at barns medvirkning i loven erstattes med å samarbeide med barn. Medvirkning er IKKE et ord barn forstår, derfor er det "trikset" av voksne å bruke dette ordet. Vi ber BFD ta på alvor at ordet ikke funker så lenge barn ikke forstår ordet. Å gi medvirkning kan bli noe barnevernsarbeidere kan "krysse av" i et skjema. Samarbeid er å ta vurderinger og beslutninger sammen med barnet. Barnevernsarbeidere må ikke være eksperter i barnets liv - de må samarbeide med barnet.

Barnevernproffene har de siste årene samarbeidet med barneverntjenester over hele landet, i fagutviklingsarbeidet MITT LIV. Mange barneverntjenester strever, ifølge dem selv, med å samarbeide med små barn - både når informasjon skal deles, barn skal lyttes til og beslutninger skal tas. Vi ber derfor at den nye loven sier at medvirkning gjelder senest fra 7 år. Dette må erstatte "i samsvar med barnets alder og modenhet". I pasient- og brukerrettighetsloven ble det gjort en tilsvarende endring, der barn senest fra 7 år skal få medbestemmelse i behandling. Dette vil også samsvare med barneloven § 31 andre ledd. "Eit barn som er fylt sju år, og yngre barn som er i stand til å danne seg egne synspunkt, skal få informasjon og høve til å seie meininga si før det blir teke avgjerd om personlege forhold for barnet, mellom anna om foreldreansvaret, kvar barnet skal bu fast, samvær»

Barn med erfaring fra barnevernet rundt i landet, har samlet seg bak en forklaring på hva det å samarbeide med barn (medvirke) er og proffene ber om at dette blir del av loven (tatt inn i proffenes forslag)

Barn får nok og nyttig informasjon

Barn får snakke trygt til barnevernet

Barn får være med å bestemme

Barn får bidra i dokumentasjon

Barn får gi tilbakemelding til barnevernet

Barnevernsproffene ber om tilpasset informasjon erstattes med **forståelig informasjon**, fordi mange av oss har opplevd at det har blitt brukt til å skåne barn fra informasjon de absolutt bør ha. Vi må få all informasjon om livet vårt.

## Trygghetsperson for ALLE barn - erstatter tillitsperson

Lovutvalget foreslo at ny barnevernlov lytter til sterke hovedsvar fra mange undersøkelser gjort med barn og unge i barnevernet - om at ny lov bruker begrepet trygghetsperson. Proffene synes at medlemmene i barnevernlovutvalget var modige, når de tok utgangspunkt i barn og unges trygghet da de skulle lage denne nye ordningen.

BFD har ikke fulgt rådet fra lovutvalget - og bruker ordet tillitsperson. Dette bryter med hovedsvar fra barn rundt i landet. Ordningen med tillitsperson ble innført i barnevernloven i 2015 og dengang jublet proffene. Siden har de, fra tilbakemeldinger rundt om i Norge, forstått at for små barn er ikke begrepet tillitsperson forståelig nok - mange små barn ikke forstår begrepet tillit. I siste undersøkelse Forandringsfabrikken har gjennomført i 2018-19, med mer enn 100 barn 6-12 år, som er i barnevernet nå, er et tydelig hovedsvar at barnevernet ikke oppleves trygt nok for barn - og at trygghet må bli et hovedfokus framover - hvis barnevernet skal være et vern for barn.

ALLE BARN i barnevernet må kunne ha en trygghetsperson. Den må kunne hjelpe i kontakten med alle deler av barnevernet og i kontakt med andre tjenester. **Dette må også gjelde i undersøkelsen og hjelpetiltak.** Vi ber om at når den nye loven endelig skal vedtas så blir det en barnevernlov der det å få en **trygghetsperson** blir en av de grunnleggende rettighetene i barnevernet. Vi ber om at denne rettigheten flyttes opp til kapittelet om grunnleggende rettigheter.

### **Hvem kan være trygghetsperson**

Barnets trygghetsperson må være over 18 år. Det bør som utgangspunkt IKKE kunne være barnets foreldre, og heller ikke fosterforeldre eller andre omsorgspersoner. Disse kan ha andre interesser som kan hindre at barn trygt kan beskrive hvordan det har det. Dette betyr ikke at disse omsorgspersonene ikke kan være med barnet på møter eller i annen kontakt med barnevernet, men de kan ikke få tildelt rollen som trygghetsperson.

### **Objektive tilsynspersoner fungerer ikke for barn**

Tilsynsordningene skal være sikkerheten for barn i fosterhjem og institusjon. Mange voksne har tro på at tilsyn må være noe objektivt, som staten eller kommunen kan gjøre – og at det gir sikkerhet for barn. Dette er prøvd i Norge – både i fosterhjem og institusjon – og undersøkelser Forandringsfabrikken har gjort de siste årene forteller SVÆRT TYDELIG at dette ikke har fungert. Ordninger med tilsyn kan lages så fine som helst. Men de virker ikke, så lenge det ikke er trygghet i bunnen. Mange voksne forstår ikke hvor avgjørende det er, at barn er trygge den voksne som skal gjøre tilsyn. Proffene ber derfor om at ordningen med trygghetsperson også inkluderer å være tilsynsperson i fosterhjem.

### **Fylkesmannen må IKKE få ansvar for å oppnevne**

I lovforslaget står det at Fylkesmannen skal oppnevne trygghetspersonene. Det sier barn IKKE er lurt. Ansatte hos Fylkesmannen kjenner ikke barna og kan ikke få snakket direkte med de. Noen i hver kommune må ha ansvar for å godkjenne og følge opp. Barn må kunne snakke med denne personen for å forklare hvorfor det ønskes en person som trygghetsperson – og forklare hvorfor det vil nytte.

## **§ 1-6 Krav om forsvarlighet**

Barnevernets saksbehandling, tjenester og tiltak skal være forsvarlige.

### **Forklaring**

Barnevernproffene mener at hva som ligger i ordet forsvarlig er vanskelig å forstå for barn og unge og kanskje også for voksne. Vi forstår ideen med ordet og at det har vært brukt de siste årene. Men etter mange dialoger med barnevernsarbeidere, hører vi ikke noen klar beskrivelse av hva det inneholder. Vi ber derfor om at det fins en beskrivelse hva dette betyr. Vi ber også om å få gi grunnleggende innspill, hvis en sånn beskrivelse skal lages, helt fra starten. I beskrivelsene av forsvarlig, må det stå hva slags kunnskap og erfaring barnevernsarbeiderne skal ha og hvordan de skal samarbeide med oss.

## **§ 1-7 Tidlig innsats (endring fra BFDs forslag i rødt)**

Barnevernstjenesten skal sette inn **nyttige** tiltak så tidlig at varige problemer kan unngås. **Opplevelsen av om tiltaket er nyttig må så langt det er mulig evalueres med barnet.**

### **Forklaring**

Undersøkelser Forandringsfabrikken har gjennomført viser at mye kan ha vært gjort fra tidlig alder, uten at situasjonen i familien ble bedre for barnet.

Barnevernproffene ber derfor om at lovparagrafen tydeliggjør at tiltakene som skal settes inn, må oppleves nyttige for barnet.

## **§ 1-8 Barnevernets plikt til å samarbeide med barn, familie og nettverk (endring fra BFDs forslag i rødt)**

Barnevernet skal så langt som mulig samarbeide med både barn og foreldre og skal behandle dem med respekt. Barnevernstjenesten skal legge til rette for at barnets familie og nettverk involveres, dersom det er hensiktsmessig **og barnet ønsker dette. Barnet er alltid barnevernets nærmeste samarbeidspartner.**

### **Forklaring**

Kanskje er det en glipp at ordet "barn" ikke lenger er en del av overskriften til bestemmelsen, slik det var i Prop. 169 L. En ny barnevernslov må gjennom hele loven må vise, at det nye barnevernet i Norge skal være et barnevern som har barn som nærmeste samarbeidspartner. Det fins ingen annen måte å lykkes med å hjelpe barn – og det fins ingen annen vei til gode og forsvarlige tjenester for barn. Om 10 år tror vi at vi vil riste på hodet, over et barnevern som i altfor stor grad har tatt utgangspunkt i at voksne mener er bra for barn. Om barn i framtida blir barnevernets viktigste samarbeidspartner, vil være avgjørende for om det med rette kan kalles et barnevern. Foreldre skal bli møtt med varme, forståelse og respekt – men barnet må være hovedfokus.

**Vi ber om at loven gjennomgående viser at barnet er barnevernet sin viktigste samarbeidspartner. Vi ber om at § 1-8 legger grunnlag for hvordan alle deler av barnevernet, samarbeide med barn.**

## **§ 1-9 Barns kulturelle, språklige og religiøse bakgrunn**

**Dersom barnet ønsker det, skal** barnevernet i sitt arbeid ta hensyn til barnets kulturelle, språklige og religiøse bakgrunn.

### **Forklaring**

Hvis denne lovparagrafen skal være en del av **BARNEVERN**loven, må det stå at dette hensynet skal tas BARE når barnet ønsker dette.

Undersøkelser Forandringsfabrikken har gjennomført, viser at dette er avgjørende, hvis ikke kan dette oppleves svært utrygt for barn og også gjøre skade.

## **§ 1-10 Barns rett til omsorg og beskyttelse (NYTT)**

BFD har tatt bort utvalgets forslag om en egen bestemmelse om å beskytte barn i lovens kapittel 1. Proffene ber med dette på det sterkeste at dette gjøres om og at denne bestemmelsen blir del av kap 1.

### **Proffenes forslag til ny bestemmelse**

**Barn har rett til forsvarlig omsorg og beskyttelse. Det barnet forteller til barnevernet eller barnevernet har fått vite fra ansatte i andre offentlige tjenester, må beskyttes, for å sikre tryggheten til barnet. Når noe barn forteller skal deles videre med omsorgspersoner, må dette så langt det er mulig gjøres i samarbeid med barnet.**

### **Forklaring**

Barn forteller oftest til noen i det offentlige fordi de ønsker noe skal skje og for å få det bedre. Når de mister kontroll over det de har fortalt og det som skjer, kan de bli redde. Veldig mange kan da lukke seg. De kan endre på det de har sagt og hemmeligheter kan bli holdt tilbake. Dette er aller mest alvorlig for de som har opplevd ulike typer vold eller overgrep. Mange har aldri fortalt det til noen i noe system for barn.

### **Barnekonvensjonens grunnprinsipp** sier at barn skal beskyttes: I

Grunnlovens § 104 står det: Barn har rett til vern om sin personlige integritet. I FNs barnekonvensjon står det blant annet: Partene påtar seg å sikre barnet den beskyttelse og omsorg som er nødvendig for barnets trivsel. Vi ber om at den nye barnevernloven "rigges" sånn at mange flere barn og unge i Norge kan få tillit til barnevernet og kan tørre å fortelle de vondeste tingene.

Svært mange barn og unge rundt om i landet er redde for å fortelle til barnevernet. De vet ikke hva som skjer med det de forteller. Barnevernloven MÅ gi barnevernsarbeidere mulighet til å beskytte det barn forteller til barnevernet.

Hvem får vite det de forteller? Når får noen vite? Hva skjer når noen får vite? Dette gjelder i undersøkelse, hjelpetiltak, fosterhjem, institusjon og ettervern. Det at barn ikke vet, er den viktigste årsaken til at så mange unge aldri har stolt nok på bv til å fortelle det viktigste. Hvis vi ikke stoler på barnevernet, forteller vi ikke de største hemmelighetene, sier mange. Informasjon mangler og mye hjelp blir lite nyttig. Og Norge misbruker penger og ressurser.

## **Kapittel 12**

### **Saksbehandlingsregler (MÅ stå foran kap 2-11)**

Kapittel om saksbehandlingsregler synes vi er sååå viktig og vi ber om at det blir nytt kap 2. Det må komme før kap om melding, undersøkelse, tiltak osv...

### **§ 12-3 Barns partsrettigheter**

Barn som har fylt 15 **12** år, er part i saken. I saker som gjelder tiltak for barn med utagerende atferd **som bruker alvorlig rus, vold og kriminalitet** eller tiltak for barn som er utsatt for menneskehandel, er barnet alltid part. Barn som er part, kan gjøre partsrettigheter gjeldende når de forstår hva saken gjelder.

**Barnet må få forståelig informasjon om hva det betyr å være part i sak, og hvilke rettigheter man har.** Fylkesnemnda kan innvilge et barn under 15 år partsrettigheter dersom hensynet til barnet tilsier det.

### **Forklaring**

BarnevernsProffenes viktigste innspill til barns rettssikkerhet, er at flest mulig beslutninger tas nærmest mulig barnet – og på måter som gjør at barnet opplever mest mulig trygghet. I Fylkesnemnda styres mye av formaliteter. For mange barn blir dette både skummelt og uforståelig. "Spillereglene" som gjelder kan både øke konfliktnivået og skape varige sår. Dagens ordning med at avgjørelser tas i fylkesnemnd og tingrett, uten barn til stede, oppleves samtidig for mange veldig utrygt. Talspersoner snakker ofte på vegne av barna. Dette er en ordning som ikke fungerer godt nok og den kan være veldig skummel, svarer barn i alle undersøkelser Forandringsfabrikken har gjennomført de siste årene, på dette tema. Talspersonene kjenner ikke barnet og barnet kan da ikke fortelle det som er aller viktigst for sakens utfall, barnet vet sjelden detaljert hvordan det som det forteller til talspersonen vil brukes osv. Utfordringene med å sikre at beslutningene blir tatt på en trygg og sikker måte for barn, er mange. Beslutningsprosessene må gjøres tryggere for barn.

Å gi barn partsrettigheter i rettssak og fylkesnemnd vil ikke være avgjørende for å sikre barns rettssikkerhet i barnevernet. Men det vil bidra til at beslutningene tas nærmere barnet. I tillegg er dette avgjørende:

- barn og foreldre må som utgangspunkt ikke ha felles advokat. I mange situasjoner er ikke all informasjon fra barnet kommet fram, felles advokat, kan hindre barnet i å fortelle mer.
- det er FLOTT at Fylkesnemndene i en ny veileder understreker barns mulighet for å snakke direkte med nemndsleder (Veileder Samtale med barn, 2019). Hvis dette gjennomføres i praksis vil det kunne være et viktig steg for større rettssikkerhet for barn.

Partsrettigheter handler om mer enn fylkesnemnd, rettssal og advokat. Et barn fra 12 år med egne partsrettigheter vil få det fra en undersøkelse starter. Barnet skal bli varslet om at nå er det blitt en "sak" og info underveis når "saken" behandles. Vi får rett til å se dokumentene – og til å vite hva som blir bestemt – hvorfor det er bestemt – og info om at vi kan klage.

Partsrettigheter vil gi barn fra 12 år mulighet til å si nei til tiltak som vi ikke opplever som nyttig, sett fra oss. Dette er en viktig grunn til at vi tenker det er klokt å gi ungdom partsrettigheter. Det vil også gi oss mer informasjon og dermed et bedre grunnlag for å delta i beslutninger. Noen vil sikkert tenke at dette ikke er bra for 12-15-åringene, at vi ikke bør få informasjon for eksempel om foreldrenes helse. Men informasjon kan unntas. Viktigst er det at vi trenger informasjon om vi skal kunne være med å bestemme. Utfordringer det siste tiåret har vært at vi får for lite informasjon. Det vil også kunne bidra til mer tillit mellom oss og barnevernet. Vi tror også at det å gi partsrettigheter til 12-åringene, vil inspirere barnevernet til å skrive forståelig og med mye respekt.

**Vi ber derfor om at barn i barnevernet får partsrettigheter fra 12 år**

## **§ 12-4 Dokumentasjon av *samarbeid med barn* (barns medvirkning) og barnets beste (endring i rødt)**

Barnevernstjenesten og barne-, ungdoms- og familieetaten skal i sine vedtak dokumentere hva som er barnets mening, og hvilken vekt den er tillagt. **Barnets beskrivelse av egen situasjon og barnets ønsker for framtida må komme fram.** Det skal også fremgå av vedtaket hvordan barnets beste er vurdert. **Vurderingene og hvilke momenter som er tillagt vekt, må konkret beskrives.**

### **Forklaring**

Proffene er glade for og takker for en barnevernlov med en konkret paragraf om å samarbeide med barn (barnets medvirkning) om dokumentasjon. Det bygger på kunnskap fra barn. Samtidig ber de om at denne paragrafen blir enda mer konkret. Etter de siste årene å ha samarbeidet med fagfolk, i fagutviklingsarbeidet MITT LIV, vet vi at dette foreløpig ikke gjøres i praksis og at det fort kan gjøres på måter som ikke oppleves presise eller trygge nok for barnet. Proffene ber derfor om at det står konkret at barnets beskrivelse av situasjonen og ønskene for framtida skal komme fram. De ber også om at det konkret beskrives hvilke momenter som er tillagt vekt.

## **§ 12-5 Partenes rett til dokumentinnsyn og unntak fra innsyn for å beskytte barnet (endring fra BFDs forslag i rødt)**

Partene har rett til å gjøre seg kjent med sakens dokumenter etter reglene i forvaltningsloven §§ 18 til 19. Partene har rett til å bli forelagt opplysninger, jf. forvaltningsloven § 17.

Partene kan nektes innsyn i sakens dokumenter **i alle deler av barnevernets arbeid**, dersom innsyn kan utsette barnet eller andre personer for fare eller skade. **Dette vurderes i samarbeid med barnet.**

**Så lenge undersøkelsen pågår, har partene som utgangspunkt ikke innsyn i opplysninger gitt av barnet. Innsyn kan hindre at barnevernstjenesten kan få gjennomført undersøkelsen. Det kan kun gis etter avtale med barnet.**

### **Forklaring**

Denne paragrafen JUBLER PROFFENE FOR :- ) Den er stooooooooore skritt i retning av mer trygghet i barnevernet. Dagens barnevernlov har ingen bestemmelser som beskytter det barn forteller til barnevernet. Hvordan kan dette kalles et BARNEvern har mange barn og unge spurt om det siste tiåret. Hovedregelen og praksis pr nå, er at foreldre har fullt innsyn i det barn forteller til barnevernet, så lenge barnet ikke har fortalt om vold eller overgrep.

Barnevernets undersøkelse må gjennomføres på en trygg måte for barnet. Det er for de fleste barn det første møtet med barnevernet og avgjørende for arbeidet videre og for om riktige tiltak settes inn. Derfor klapper proffene høyt for BFD som nå foreslår en bestemmelse som i større grad sikrer en trygg undersøkelse. Det er SUPERVIKTIG.

Undersøkelsen er oppfatning bør tilbakehold av opplysninger fra barn under undersøkelsen ikke omfattes av forvaltningslovens bestemmelser. Et vedtak om innsynsnekt vil i seg selv signalisere forhold som kan utsette barnet for press, påvirkning eller i verste fall utsette barnet for vold eller andre sanksjoner. Stavanger kommune foreslår at retten til å nekte innsyn i undersøkelsesfasen legges som en ny og generell bestemmelse til kapittel 2: «Mens undersøkelsen pågår har partene ikke innsyn i opplysninger gitt av barnet».

Oppsummerte erfaringer og råd som Forandringsfabrikken har hentet inn fra barn i barnevernet siden 2008, viser at barnevernet oppleves utrygt for svært mange barn. Undersøkelser gjort med barn med erfaring fra undersøkelse, hjelpetiltak, fosterhjem eller institusjon, understreker dette. Alle deler av barnevernets arbeid blir for de fleste barn svært utrygt, på den måten dagens barnevern arbeider. Det at barn ikke vet hvordan det de har fortalt deles videre og at foreldre og andre omsorgspersoner, så raskt og åpent får vite hva et barn har fortalt, er den aller viktigste grunnen til at de fleste barn ikke forteller det de aller helst ville fortelle, til barnevernet. Det gjør at svært mange tiltak blir satt inn, som ikke kan fungere fordi barnevernet mangler informasjon fra barnet. Det er ikke trygt nok til å fortelle.

Kunnskap fra barn understreker at barnevernet må kunne nekte foreldre innsyn i alle deler av barnevernets arbeid, ikke bare i undersøkelsen. Det vil være helt avgjørende. Uten dette ber proffene barneministeren om å slutte å kalle dette et BARNEvern.

Foreldrene er oftest årsaken til at barnet og familien får hjelp i barnevernet. Det er god tanke at de skal være tett på og følge barna sine. Men da kan det bli utrygt for barn. Når et barn tar mot til seg og forteller noe vondt eller strevsomt, er det oftest ikke tilfeldig hvem det forteller til. Historiene om hvordan barn har prøvd å si fra til en voksen er mange. Oftest forteller ikke barnet om det mest alvorlige med en gang. Den voksne må "testes". Når informasjonen raskt går videre til foreldre eller andre voksne, kan tilliten til voksne raskt bli helt borte.

## **§ 12-6 Bruk av sakkyndige**

**Bruk av sakkyndige må avtales med barna som skal ha de i saken. For å avtale med barnet om sakkyndig så må barnet ha informasjon om hva sakkyndig er, og hva de kan hjelpe med. Avtal med barnet om barnet har lyst til å snakke med sakkyndig selv.** Barnevernstjenesten kan engasjere sakkyndig til å bestå i saken. Sakkyndigrapporter må være vurdert av barnesakkyndig kommisjon før rapporten kan legges til grunn for vedtak om tiltak etter loven. Dette gjelder likevel ikke for vedtak om ~~akutt~~**haste** tiltak etter kapittel 4. sakkyndigrapporter skal være vurdert av kommisjonen også før de legges til grunn for barneverntjenestens beslutning om å henlegge en sak etter undersøkelse, jf. §2-2

### **Forklaring**

Proffene synes det er rart at det ikke stilles noen spørsmål om hvor klokt det er, å engasjere sakkyndige inn i barnevernets arbeid. Vi har hørt mange erfaringer fra rundt om i landet, fra unges møter med sakkyndige. Mange tilbakemeldinger forteller at sakkyndige oppleves som fremmede - de leser papirer eller treffer oss

en gang eller to. Bygd på dette, kan de få veldig stor makt i livene våre, fordi barnevern, fylkesnemnd og domstoler har stor tro på og tillit til at disse eksperter, har en avgjørende stemme i vurderingen av hva som er klokt framover.

Vi vet også fra rundt om i landet at advokater stiller krav til at barnevernstjenesten engasjerer sakkyndige. Dette kan de gjøre for å få fram foreldres synspunkt. Dette mener vi kan være en skikkelig fare for rettssikkerheten vår.

**Proffene mener at barnevernstjenesten ikke må kunne engasjere sakkyndige. De får lett for stor makt over det som skjer i livet vårt. Barnevernet kan da skyve ansvaret for beslutningene over til noen andre, som oftest kjenner oss dårligere enn barnevernet selv gjør.**

### **§ 12-7 Barnesakkyndig kommisjon**

Barnesakkyndig kommisjon skal bidra til å kvalitetssikre sakkyndiges arbeid i barnevernssaker.

Kommisjonen skal vurdere sakkyndigrapporter som er avgitt til barnevernstjenesten, fylkesnemnda eller domstolen. Kommisjonen skal også vurdere rapporter fra sakkyndige som private parter har engasjert. Kommisjonen skal informere **barnet**, oppdragsgiver og den sakkyndige om sin vurdering.

Kommisjonens medlemmer oppnevnes av Kongen.

Departementet kan gi forskrift om kommisjonens oppgaver, organisasjon og saksbehandling.

### **§ 12-8 Klage til fylkesmannen over barneverntjenestens og barne-, ungdoms- og familieetatens vedtak**

**Barnevernstjenesten må informere barn om vedtak kan påklages til fylkesmannen, og hva det betyr og innebærer.** Barnevernstjenestens vedtak kan påklages til fylkesmannen. Det samme gjelder barne-, ungdoms- og familieetatens vedtak om oppfølging etter § 11-3.

Fylkesmannen kan prøve alle sider av vedtaket. **Når foreldre klager, skal fylkesmannen snakke direkte med barnet før det bestemmes om klagen skal behandles.** Når klager på barnevernstjenestens vedtak behandles, skal fylkesmannen legge vekt på hensynet til det kommunale selvstyret ved prøving av det frie skjønnet. Dersom et vedtak som gir klageren medhold, ikke kan settes i verk straks, kan fylkesmannen bestemme at det skal settes i verk midlertidige tiltak som kan dekke det øyeblikkelige behovet.

Første ledd gjelder ikke saker som kan påklages til fylkesnemnda etter kapittel 14.

### **Forklaring**

Proffene har de siste årene samarbeidet med fylkesmenn om klagesaker og tilsyn i barnevernet. I dette arbeidet har vi lært at Fylkesmannen allerede bruker mye

tid på å behandle enkeltklager. Vi lærte også at de fleste av disse klagen kommer fra foreldre eller andre voksne. Voksne klager ofte på barnets vegne. Fylkesmennene vet oftest ikke om barnet vet om klagen eller hva barnet mener om klagen. Mange av oss har hatt foreldre som har klaget og vet at det mange ganger har vært på noe som vi ikke var enige i at var et problem – eller vi mente noe helt annet.

Vi ber om at det står i loven at fylkesmennene må snakke med barnet før det bestemmes om klagen skal behandles. Noen fylkesmenn gjør nå dette og antallet saker de behandler, reduseres. Dette er superviktig. Fylkesmennene må få bruke tida si på det å gjøre tilsyn med tjenester på viktige tema. Og vi må slippe å oppleve at klager behandler "over hodet på oss" – uten at vi har fått uttalt oss.

### **FORDYPNINGSFORSLAG: § 12-9 Politibistand ved gjennomføring av undersøkelser og ved fullbyrding av vedtak**

Når det er nødvendig, kan barnevernstjenestens leder kreve at politiet bistår ved gjennomføring av undersøkelser etter § 2-2 og fullbyrdelse av vedtak etter §§ 3-7, 3-8, 4-2, 4-3, 4-4, 4-5, 5-1, 5-5, 6-2 og 6-4. **Så langt det er mulig unngås politibistand.**

### **§12-10 Krav om politiattest**

Personer som skal ansettes i barnevernstjenesten eller utføre oppgaver på vegne av den, jf. § 15-3, skal legge frem politiattest som nevnt i politiregisterloven § 39 første ledd. Tilsvarende gjelder for støttekontakter og andre som utfører oppgaver for barnevernstjenesten som ledd i hjelpetiltak etter kapittel 3. Også tillitspersoner etter § 1-5 og personer som skal føre tilsyn med barn i fosterhjem etter § 9-10, skal legge frem politiattest.

Personer som skal ansettes i eller utføre oppgaver på vegne av en barnevernsinstitusjon etter kapittel 10, et senter for foreldre og barn etter kapittel 10 eller et omsorgssenter for enslige mindreårige asylsøkere etter kapittel 11, skal legge frem politiattest som nevnt i politiregisterloven § 39 første ledd. Tilsvarende gjelder for personer som utfører andre oppgaver for institusjonen, senteret for foreldre og barn eller omsorgssenteret, og som har direkte kontakt med barn og unge eller foreldre som oppholder seg der.

Personer som skal oppnevnes som talsperson etter § 14-13, skal legge frem politiattest som nevnt i politiregisterloven § 39 første ledd. Tilsvarende gjelder for personer som skal føre tilsyn med barn i barnevernsinstitusjoner, sentre for foreldre og barn eller omsorgssentre etter § 17-2 annet ledd.

Personer som skal godkjennes som fosterforeldre, jf. § 9-5, skal legge frem uttømmende og utvidet politiattest i samsvar med politiregisterloven § 41. Tilsvarende gjelder for personer som tar imot barn i avlastningshjem. Det kan kreves avgrenset politiattest etter politiregisterloven § 39 første ledd også fra andre som bor i fosterhjemmet eller avlastningshjemmet.

Personer med anmerkning knyttet til lov 22. mai 1902 nr. 10 Almindelig borgerlig straffelov §§ 162, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 199, § 200 annet ledd, § 201 første ledd bokstav c, §§ 201 a, 203, 204 a, 219, 224, § 229 annet

og tredje straffalternativ, §§ 231, 233 og 268 jf. 267 eller straffeloven §§ 231, 232, 257, 258, 274, 275, 282, 283, 291, 293, 294, 295, 296, 299, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 309, 310, 311, 312, 314, 327 eller 328 skal ikke få utføre oppgaver overfor mindreårige. Personer med anmerkning knyttet til andre straffebud skal ikke godkjennes som fosterforeldre eller ta imot barn i avlastningshjem dersom anmerkningen kan skape tvil om hvorvidt de egner seg for oppgaven.

Det kan innhentes nye eller oppdaterte opplysninger etter at politiattest er utstedt, i samsvar med politiregisterloven § 43.  
Departementet kan gi forskrift til denne bestemmelsen.

## Kapittel 2

### Bekymringsmelding og undersøkelse

#### **§ 2-1 Barneverntjenestens rett og plikt til å gjennomgå bekymringsmeldinger**

Barnevernstjenesten skal gjennomgå innkomne bekymringsmeldinger snarest, og senest innen en uke etter at de er mottatt. **Dette kan inkludere en samtale med barnet.** Barnevernstjenesten skal vurdere om en bekymringsmelding skal følges opp med en undersøkelse etter § 2-2. Barnevernstjenesten skal vurdere om en bekymringsmelding krever umiddelbar oppfølging.

Dersom barnevernstjenesten henlegger en bekymringsmelding uten undersøkelse, skal den begrunne henleggelsen skriftlig. **Det bør vurderes om barnet bør snakkes med før henleggelse.** Begrunnelsen skal inneholde faglige vurderinger. ~~Henleggelse av åpenbart grunnløse bekymringsmeldinger trenger ikke å begrunnes.~~

Dersom det er rimelig grunn til å anta at det foreligger forhold som kan gi grunnlag for tiltak etter loven, skal barnevernstjenesten undersøke forholdet.

#### **Forklaring**

I dagens barnevernlov kan bekymringsmeldinger henlegges uten at barnet er snakket med. Dvs barnevernet har ikke lov til å snakke med barnet i den uka hvor meldingen vurderes - hvis barnet ikke selv er melder. Dette er skummelt, er et svar som har gått igjen i undersøkelser. Barnevernet må ha mulighet til å snakke med barnet før en sak skal henlegges. OG viktig er det at loven må tydeliggjøre at barnevernet aldri kan henlegge uten begrunnelse. Denne setningen MÅ tas vekk. Barnevernet kan ha fått altfor overfladisk informasjon og ikke greid å finne ut mer - før meldingen blir henlagt. For ettertida må uansett en begrunnelse stå - for lettere å kunne forstå seinere - dette er jo barns liv.

#### **§ 2-2 Barnevernstjenestens rett og plikt til å gjennomføre undersøkelser**

Dersom det er rimelig grunn til å anta at det foreligger forhold som kan gi grunnlag for å iverksette tiltak etter loven, skal barnevernstjenesten undersøke

forholdet. **Barnevernstjenesten skal lage en plan for undersøkelsen i samarbeid med barnet.**

Undersøkelsen skal gjennomføres snarest, og være avsluttet senest innen tre måneder etter at fristen i § 2-1 første ledd er utløpt. I særlige tilfeller kan barnevernstjenesten utvide undersøkelsestiden til inntil seks måneder totalt.

**Barneverntjenesten og sakkyndige som den har engasjert, skal så langt det er mulig, snakke med barnet alene og først i undersøkelsen. Barnet skal gis tilbud om å ha med seg en person det er trygg på. Barneverntjenesten skal alltid vurdere om opplysninger som gis om barnet bør beskyttes inntil undersøkelsen er konkludert.**

Barnevernstjenesten skal undersøke barnets helhetlige omsorgssituasjon og behov. Undersøkelsen skal gjennomføres systematisk og grundig nok til å kunne avgjøre om det er nødvendig å iverksette tiltak etter loven. ~~Undersøkelsen skal gjennomføres så skånsomt som mulig.~~

Foreldrene eller den barnet bor hos, kan ikke motsette seg at barnevernstjenesten gjennomfører besøk i hjemmet **eller på et annet sted der barnet føler seg trygg** som en del av undersøkelsen. **Hvis barnevernet mistenker** at barnet blir mishandlet eller utsatt for andre alvorlige overgrep i hjemmet, **kan barneverntjenesten bringe barnet til sykehus eller annet sted for undersøkelse. Barnet gis anledning til å ha med seg sin trygghetsperson.**

Barnevernstjenestens undersøkelse er avsluttet når osv

.....

### **Forklaring fra proffene**

Loven må si hvordan barnevernet kan få snakke nok og riktig med barna i undersøkelsen – fristene kan IKKE være det viktigste. Vi ber også om at ordet «skånsomt» ikke forstås som at barnet ikke skal bli snakket med av barnevernet alene, først eller i det hele tatt, eller at barnet ikke snakkes med flere ganger.

Det er IKKE skånsomt mot et barn å ikke snakke tilstrekkelig med barnet. Barnevernet må ikke være forsiktige med å snakke med barn, men heller forsiktig med å involvere mange andre mennesker eller mange systemer uten å sjekke med barnet om det er greit.

### **§ 2-3 Barnevernstjenestens adgang til å gjenoppta undersøkelsen etter en henleggelse**

Dersom barnevernstjenesten henlegger en sak etter en undersøkelse fordi foreldrene ikke samtykker til anbefalte hjelpetiltak, kan den gjenoppta undersøkelsessaken inntil seks måneder etter at saken ble henlagt, dersom vilkårene etter § 2-2 fortsatt er oppfylt. **Barn og** foreldre skal informeres om at barnevernstjenesten kan gjenoppta undersøkelsen, og informeres dersom det skjer.

### **Forklaring fra proffene**

Det må stå at også barn skal få informasjon om at undersøkelsen skal

gjenopptas. Altfor mange barn har opplevd å ikke vite noe om undersøkelser som barnevernet har gjort - dette har de funnet ut senere, ved å lese i mappa si.

## Kapittel 3 Hjelpetiltak

### § 3-1 Frivillig hjelpetiltak i hjemmet

Når barnet på grunn av forholdene i hjemmet eller av andre grunner har særlig behov for det, skal barnevernstjenesten tilby og sette i verk hjelpetiltak for barnet og familien. Hjelpetiltak **må ha som formål at barnet skal få det tryggere og få bedre omsorg i familien**. Det må være egnet til å ivareta barnets særlige **egne** behov og bidra til **god utvikling** og forebygge videre problemutvikling hos barnet eller i familien. **Barnet og familien får god og nok informasjon om hjelpetiltaket og inkluderes i planlegging og evaluering underveis**. Departementet kan i forskrift fastsette hvilke krav til kvalitet som skal stilles til hjelpetiltak.

#### Forklaring fra proffene

Oppsummerte erfaringer og råd fra barn og unge i hjelpetiltak, viser at mange har hatt hjelpetiltak i familien uten at dette har vært til god hjelp for barnet. Mange har ikke visst at det har vært tiltak i familien og om de har visst, har målsettingen vært utydelig. Det er derfor viktig at hjelpetiltakene får en klar målsetting. Barn og unge ber om at det tydelig kommer inn i paragrafen at hjelpetiltak har som formål at barnet skal få det tryggere/bedre omsorg. De ber om at denne målsettingen kommer tydelig inn, også fordi at tiltakene kan evalueres ut fra dette - og at barnevernet da må sjekke med barnet om hjelpetiltakene hjelper. Mange barn og unge har opplevd å ha hjelpetiltak i hjemmet i flere år - uten at situasjonen ble bedre for dem. Og sånn kan det vel ikke være i et barnevern, er et svar som går igjen ...og igjen :-). Tiltakene som BARNEvernet skal sette inn, må gjøre situasjonen bedre for barnet.

Hjelpetiltak er barnevernets vanligste tiltak og derfor for de fleste barn den første hjelpa familien skal få. Derfor er det viktig at samarbeidet med barnet og familien kommer i gang på en god måte. Grunnleggende er det at de får god og nok informasjon om hjelpetiltaket. Uten dette blir det ikke noe samarbeid. Barnet først - og deretter familien må også inkluderes i planlegging og evaluering av hjelpetiltaket underveis. Å ha et hjelpetiltak gående i en familie, uten at det hjelper, kan gjøre skade - både for barn og omsorgspersoner.

### § 3-2 Fosterhjem og barnevernsinstitusjon som frivillig hjelpetiltak

Barnevernstjenesten kan tilby fosterhjem eller institusjon som hjelpetiltak når vilkårene i § 3-1 er til stede og barnets behov ikke kan ivaretas på annen måte.

**Følgende vilkår må være oppfylt:**

**a) oppholdet er forsvarlig og til barnets beste**

**b) barnets rett til medvirkning er ivaretatt og barnets mening er tillagt stor vekt**

**Barn over 15 år kan selv samtykke til oppholdet uten foreldre med foreldreansvar sitt samtykke.**

Barnevernstjenesten kan også tilby opphold i omsorgssenter, jf. kapittel 11. Dersom det forutsettes at foreldrene i lengre tid ikke vil kunne gi barnet forsvarlig omsorg, må barnevernstjenesten vurdere om det med én gang skal reises sak om omsorgsovertakelse, jf. § 5-1. § 5-3 tredje ledd gjelder så langt det passer.

### **Forklaring fra proffene**

Vilkårene er henta fra forslaget i § 3-3 om frivillig opphold i fosterhjem eller barnevernsinstitusjon i en annen stat enn der barnet har vanlig bosted. Hvis de skal gjelde for barn på frivillig opphold i fosterhjem eller barnevernsinstitusjon i en annen stat, tenker vi det også må gjelde § 3-2 når barnet bor i Norge.

### **Til nest siste ledd**

I framtidens barnevernlov MÅ barn som er 15 år og part, ha mulighet til å si ja til fosterhjem eller institusjon som hjelpetiltak uten at det er avhengig av foreldrenes samtykke. Barn over 15 år som ønsker å flytte når resten av vilkårene i § 3-2 er oppfylte, må ikke være avhengig av at foreldrene deres skal godkjenne dette. Hvis barn kan bli flyttet på institusjon uten samtykke, bør barn også kunne bo på institusjon eller i fosterhjem hvis de ønsker.

### **§ 3-4 Pålegg om hjelpetiltak**

Når vilkårene etter § 3-1 er oppfylt, og det er nødvendig for å sikre barnet tilfredsstillende omsorg eller beskyttelse, kan fylkesnemnda vedta hjelpetiltak uten at partene har samtykket til det. Pålegg om hjelpetiltak kan rettes mot både foreldre som barnet bor fast sammen med, og foreldre som har samvær med barnet. **Barnets mening om hjelpetiltaket må tillegges vekt og skal fremkomme av sakens dokumenter.**

Fylkesnemnda kan pålegge følgende hjelpetiltak:

a) b) c) ..... osv

### **Forklaring fra proffene**

Proffene mener at det er viktig at den nye loven tydelig viser at barnevernet først og fremst er for barn – og at når hjelpetiltak skal pålegges og det er barnet som direkte blir del av tiltakene, så MÅ barnet ønske tiltaket for at det skal kunne bestemmes. Dette regner vi med må være en forglemmelse at det ikke står i det nye lovforslaget. Barnevernet kan ikke bruke penger på å sette inn et hjelpetiltak som vi barn og unge ikke ønsker, sjansen for at det da skal hjelpe er veldig liten, det kan like godt bidra til at barnet får det verre.

### **§ 3-5 Foreldrestøttende Hjelpetiltak uten barnets samtykke**

Dersom et barn har **strevd med alvorlig og gjentatt rus, kriminalitet eller vold mot andre** alvorlig utagerende atferd, jf. § 6-2, eller er i ferd med å utvikle slike atferd **uttrykk**, kan fylkesnemnda vedta **at tiltak**, foreldrestøttende som har som **formål å nå inn til det som oppleves stressomt eller vondt for barnet og gi barnet bedre livskvalitet** redusere barnets atferdsproblemer, gjennomføres uten barnets samtykke. Slike foreldrestøttende tiltak kan også gjennomføres uten barnets samtykke når tiltakene iverksettes som ledd i avslutningen av et institusjonsopphold etter § 6-2. Foreldrestøttende Tiltak uten barnets samtykke kan ikke opprettholdes i mer enn seks måneder etter at fylkesnemndas vedtak ble truffet.

### **Forklaring fra proffene**

Å sette inn hjelpetiltak uten barnets samtykke, rettet mot det som i den nåværende barnevernloven kalles barnets atferd, er ikke kunnskapsbasert - verken i følge traumeforskning, oppsummert kunnskap fra praksisfeltet knyttet til fagutviklingsarbeidet MITT LIV - eller oppsummerte erfaringer og råd fra barn. I følge kunnskap fra barn kan det å ha tiltak som har som formål å redusere barnets atferd uten å nå inn til det som oppleves strevsomt eller vondt, gjøre situasjonen verre for barn.

Barnevernet må forstå at slik "alvorlig utagerende atferd" er et tegn på at barnet lever i - eller har det - veldig vondt og det vet man ofte ikke. Det ødelegger tillit når de voksne har for stort fokus på smerteuttrykkene. Da lærer barn at voksne ikke forstår at det ligger noe mer bak, og at smerteuttrykkene handler om at barnet har det vondt.

Barnevernsproffene ber om at når tiltaket er rettet mot barnet og uten barnets samtykke kan det ikke kalles foreldrestøttende tiltak. Å kalle det foreldrestøttende tiltak er å fordekke at det settes inn tiltak barnet ikke samtykker til - og da må det ikke kalles noe annet enn det som det faktisk er.

### **§ 3-6 Hjelpetiltak til ungdom over 18 år**

Tiltak som er iverksatt før en ungdom har fylt 18 år, skal videreføres eller erstattes av andre tiltak når ungdommen samtykker og har særlig behov for hjelp fra barnevernstjenesten til en god overgang til voksenlivet. Tiltak kan iverksettes selv om ungdommen har vært uten tiltak en periode **og selv om ungdommen bor eller ønsker å bo i en annen kommune.**

I god tid før ungdommen fyller 18 år, skal barnevernstjenesten ta kontakt med ungdommen for å vurdere om tiltak skal videreføres eller erstattes av andre tiltak. Avgjørelser om at tiltak skal videreføres, erstattes eller opphøre, er enkeltvedtak **og ungdommen må få informasjon om klagerett. Dersom barnevernstjenesten ikke vil gi tiltak til ungdom over 18 år, må det begrunnes hvorfor det ikke er til barnets beste. Ungdommen har rett til tiltak til fylte 25 år, hvis lovens vilkår er oppfylt.**

### **Forklaring**

Det er SUPERT at det nå har kommet inn at tiltak kan iverksettes til ungdommen fyller 25 år. Det er viktig at barn og unge kan fortsette med hjelpetiltak og ettervern selv om de ønsker å bo i en annen kommune enn den som igangsatte barneverntiltaket før barnet fylte 18 år. I dag er det ulikt rundt i landet om barnevernet fortsetter å hjelpe hvis en ungdom flytter vekk fra kommunen. For noen er alternativene i praksis for ungdommen å miste hjelp fra barnevernet eller bli boende et sted de ikke ønsker. Dette oppleves veldig urettferdig - og vondt for ungdommer som opplever at deres hjemkommune setter seg på bakbeina ift å hjelpe. Når barn blir 18 år kan de bestemme selv hvor i landet de skal bo og unge i barnevernet bør ikke presses til å la være å flytte, når det å flytte kan være trygt og riktig for ungdommen. Det kan være av grunner som utdanning, venner familie ol.

# Kapittel 4 ~~Akutt~~Hastetiltak

## Haste - ikke akutt

Vi ser at BFD ikke støtter barnevernlovutvalgets forslag om å erstatte begrepet "akutttiltak" med "hastetiltak" med begrunnelsen om at "akutt" bedre får fram realiteten i situasjonen. Ordet "akutt" er IKKE et ord som barn og unge i barnevernet ønsker skal brukes. Mange synes det er skummelt. Det kan høres ut som noen er på vei til å dø eller bli alvorlig skadet. Barn ber om at ordet haste brukes i stedet. Det er et mildere ord, og sier likevel at noe må gjøres raskt. Barnevernproffene ber dere derfor tenke dere godt om en gang til før dere innfører ordet "akutt" i en lov som skal gjelde barn som har kjent realiteten dere skriver om på kroppen.

## § 4-2 ~~Akutt~~Hastevedtak om midlertidig omsorgsovertakelse

Barnevernstjenestens leder, lederens stedfortreder eller påtalemyndigheten skal treffe ~~akutt~~**haste**vedtak om midlertidig å overta omsorgen for et barn dersom det ellers er fare for at barnet blir vesentlig skadelidende. Dette gjelder også for et nyfødt barn før foreldrene har tatt med seg barnet hjem fra fødestedet. **Før hasteflytting bestemmes skal så langt det er mulig, barnevernstjenesten innhente barnets synspunkt på flytting og om barnet har meninger om hvor det skal flytte. Barnevernet samarbeider med barnet om planlegging og gjennomføring av flytting.**

..... OSV

## Forklaring

Vi er glade for at BFD har fulgt utvalgets forslag om å ta ut ordlyden "umiddelbart treffe midlertidig vedtak om å plassere barnet utenfor hjemmet", slik gammel barnevernlov hadde. At ordet umiddelbart taes ut støttes av kunnskap fra barn, om at det er veldig dramatisk og traumatisk å flytte barnet på dagen uten noen forvarsel. Det kan stå SKAL treffe vedtak hvis det legges til formuleringer om at dette gjøres i samarbeid med barnet.

Flytting er et av de to områdene der barn og unge har svart at det er **aller viktigst** at barnevernet samarbeider tett med barnet eller ungdommen. Å bo trygt har ofte så veldig stor betydning for livene våre framover – og er en altfor stor avgjørelse til at barnevernet kan ta den uten å gjøre det tett sammen med oss. Undersøkelser Forandringsfabrikken har gjort, viser at det å bo trygt avgjør også for mange også psykisk helse. Proffene ber derfor om at selve lovparagrafen her tar inn at barnets mening må innhentes før flytting. De ber om at det også helt spesifikt også står at barnevernet må samarbeide med barnet om planlegging og gjennomføring av flyttingen. Vi vet dette er hasteflytting og at det derfor haster, men også da kan barnets mening inkluderes - og dette må IKKE glemmes. Derfor må dette stå i selve paragrafen, altfor ofte er dette blitt glemt og det har satt dype spor i livene til mange av oss.

#### **§ 4-4 ~~Akutt~~Hastevedtak om plassering i atferdsinstitusjon**

Barnevernstjenestens leder, lederens stedfortreder eller påtalemyndigheten kan treffe **haste**vedtak om å plassere et barn i institusjon dersom **barnet har strevd eller strever med alvorlig og gjentatt rus, kriminalitet eller vold mot andre** har vist alvorlig utagerende atferd som nevnt i § 6-2. Et slikt vedtak kan treffes bare dersom det er fare for at barnet ellers blir vesentlig skadelidende.

Dersom barnevernstjenesten ikke snarest og senest innen to uker fra vedtakstidspunktet følger opp **haste**vedtaket med en begjæring til fylkesnemnda om plassering i atferdsinstitusjon etter § 6-2, faller **haste**vedtaket bort.

§ 4-2 fjerde ledd gjelder tilsvarende.

#### **Forklaring**

Også her ber vi på det sterkeste om at den nye barnevernloven spesifiserer til alvorlig og gjentatt rus, kriminalitet eller vold - og IKKE snakker generelt om atferd. Vi ber også om at haste brukes gjennomgående.

#### **§ 4-5 Hastevedtak om plassering av barn i institusjon når det er fare for menneskehandel**

Barnevernstjenestens leder, lederens stedfortreder eller påtalemyndigheten kan treffe **haste**vedtak om å plassere et barn i institusjon **eller beredskapshjem** dersom det er sannsynlig at barnet utnyttes til menneskehandel, eller det er en nærliggende og alvorlig fare for at barnet kan bli utnyttet til menneskehandel. **Haste**vedtaket kan treffes bare når det er nødvendig for å beskytte barnet.

§ 6-4 annet, fjerde og sjette ledd gjelder tilsvarende.

Dersom barnevernstjenesten ikke snarest og senest innen to uker følger opp **haste**vedtaket med en begjæring til fylkesnemnda om plassering i **institusjon eller fosterhjem** etter § 6-4, eller etter **§5-1 faller haste**vedtaket bort.

#### **Forklaring**

Proffene forstår ikke hvorfor det her skal være sånn at institusjon er eneste mulighet for barn, når det er fare for menneskehandel. For noen kan det oppleves mye tryggere å komme i et hjem enn en institusjon.

## **Kap 5 Omsorgsovertakelse, fratakelse av foreldreansvar og adopsjon**

### **§ 5-1 Vedtak om omsorgsovertakelse**

Dersom mindre inngripende tiltak ikke kan skape tilfredsstillende forhold for

barnet og det er nødvendig ut fra barnets situasjon, kan fylkesnemnda treffe vedtak om omsorgsovertakelse for et barn i følgende tilfeller:

#### **NY bokstav**

**a) Barnet uttrykker at det ikke kan bo hjemme og fastholder dette over noe tid. Barnet begrunner det i en eller flere av beskrivelsene under.**

b) Det er alvorlige mangler enten ved omsorgen som barnet får, ved at **foreldrene misbruker rus over tid** eller ved den personlige kontakt og trygghet som barnet trenger etter sin alder og utvikling.

c) Foreldrene sørger ikke for at et barn som er sykt, har nedsatt funksjonsevne eller er spesielt hjelpetrengende, får dekket sitt særlige behov for behandling og opplæring.

d) Barnet blir **utsatt for fysisk eller psykisk vold over tid** mishandlet eller utsatt for andre ~~alvorlige~~ overgrep i hjemmet.

e) Det er overveiende sannsynlig at barnets helse eller utvikling kan bli ~~alvorlig~~ skadet fordi foreldrene vil være ute av stand til å ta tilstrekkelig ansvar for barnet.

f) Det er overveiende sannsynlig at et barn som ble ~~akutt~~**hasteflyttet** som nyfødt etter § 4-2, vil komme i en situasjon som nevnt i bokstav a, b, c eller d.

g) Det er overveiende sannsynlig at flytting av et barn som med foreldrenes samtykke bor utenfor hjemmet, vil føre til en situasjon som nevnt i bokstav a, b, c, d eller e.

h) Barnet har bodd utenfor hjemmet i mer enn to år med foreldrenes samtykke, og barnet **uttrykker at det er** blitt så knyttet til mennesker og miljøet der det er, at flytting kan føre til alvorlige problemer for barnet.

#### **Forklaring fra proffene**

##### **Bokstav a**

Proffene mener at det når det er spørsmål om å overta omsorg, er det ikke tilstrekkelig med de generelle bestemmelsene om barns medvirkning i kapitlene som har vært tidligere. Barnet kan over tid ønske å flytte hjemmefra, uten at det er mulig å klart peke på omsorgssvikt eller overgrep. Samtidig kan foreldrene bagatellisere det barnet forteller. Et barn som over tid uttrykker at det ikke vil bo hjemme, må lyttes til og bli tatt på dypt alvor. Hvis et barn som over tid og mot sin vilje må bo hjemme, får det ofte store skadevirkninger for barnet.

##### **Bokstav b**

Mange av oss har hatt foreldre som ruser seg, og samtidig klart å gitt nok omsorg men rusen gjorde at det har kjentes skremmende å være rundt foreldrene våre. Mange barn som har levd i rus har opplevd mange traumer mens foreldre ruser seg.

##### **Bokstav d**

Denne bestemmelsen må være litt mer nyansert for å unngå at mange

barn og unge ikke fortsetter å leve i hjem med fysisk eller psykisk vold. Da må terskelen i denne viktige bestemmelsen bli lavere.

### **Bokstav h**

Dette kan være en viktig lovparagraf for barn, for å hindre brudd i barnets liv som ikke gjør situasjonen bra for barnet. Men her er det svært viktig at barnet inkluderes i beslutningen og at det er barnet som ønsker å bli boende utenfor hjemmet.

## **§ 5-3 Valg av plasseringssted etter vedtak om omsorgsovertakelse**

Når fylkesnemnda treffer vedtak om omsorgsovertakelse, skal den bestemme at barnet skal bo i et fosterhjem eller en barnevernsinstitusjon. Fylkesnemnda kan også bestemme at barnet skal bo i en opplærings- eller behandlingsinstitusjon dersom det er nødvendig fordi barnet har nedsatt funksjonsevne. Fylkesnemnda kan i særskilte tilfeller også bestemme at barnet skal bo i et omsorgssenter, jf. kapittel 11.

Barnevernstjenesten skal redegjøre for sitt syn på valg av plasseringssted for barnet når den legger frem forslag om omsorgsovertakelse for fylkesnemnda. Fylkesnemnda kan i vedtaket sette krav til plasseringsstedet. Saken skal forelegges fylkesnemnda på nytt dersom barnet ikke kan plasseres slik det ble forutsatt i vedtaket.

Når plasseringssted for barnet skal velges, skal det **blant annet** legges **stor** vekt på barnets mening, barnets identitet og behov for omsorg i et stabilt miljø. **Dersom barnet ønsker det, skal det legges vekt på** kontinuitet i barnets oppdragelse og barnets religiøse, kulturelle og språklige bakgrunn. Det skal også legges vekt på ~~hvor lenge det er antatt at omsorgsovertakelsen skal vare, og~~ barnets samvær og kontakt med foreldrene, søsken og andre personer som barnet har nær tilknytning til. Dersom barnet skal i fosterhjem, skal barnevernstjenesten alltid vurdere om noen i barnets familie eller nære nettverk kan velges som fosterhjem, **dersom barnet ønsker det**, jf. § 9-4.

### **Forklaring fra proffene**

Barnets mening må mye tydeligere fram når noe så viktig som hvor vi skal bo skal bestemmes. Barnets religiøse, kulturelle og språklige bakgrunn må ikke automatisk vektlegges, hvis barnet ikke ønsker det. Dette må barneverntjenesten og fylkesnemnda samarbeide med barnet for å finne ut av.

Å bestemme hvor vi skal bo, er noe av det viktigste vi MÅ med å bestemme. Barnet må alltid tas på alvor og høres godt på, før noe bestemmes. Dette har vært jobbet mye med i fagutviklingsarbeidet Mitt Liv. Mange barnevern har gjort forandringer her og de samarbeider mye mer med barnet. Dette må få fortsette og rammene må være sånn at flytting kan bestemmes nærmest mulig oss. Det er vårt liv – og vi ber dere voksne forstå hvor vondt det kan gjøre å bli flyttet til steder voksne opplever som barnets beste – uten av vi er de viktigste samarbeidspartnere og at våre ønsker blir utgangspunktet for det som bestemmes.

## **§ 5-4 Ansvar for barnet etter vedtak om omsorgsovertakelse**

Etter et vedtak om omsorgsovertakelse har barnevernstjenesten omsorgsansvaret for barnet. Dette innebærer at barnevernstjenesten har ansvaret for at barnet får forsvarlig omsorg. Barnevernstjenesten skal treffe avgjørelser som har betydning for barnets dagligliv, blant annet om barnet skal være i barnehage, benytte skolefritidsordning eller delta på fritidsaktiviteter. Barnevernstjenesten skal også treffe avgjørelser som er tillagt barnevernstjenesten etter andre lover.

Fosterforeldrene eller institusjonen der barnet bor, utøver omsorgen for barnet på vegne av barnevernstjenesten og innenfor de rammene barnevernstjenesten fastsetter.

~~Barnets foreldre beholder et begrenset foreldreansvar for barnet etter vedtak om omsorgsovertakelse. Dette innebærer at de tar avgjørelser som gjelder barnets grunnleggende personlige forhold som vergemål, valg av type skole, endring av navn, samtykke til adopsjon og inn- og utmelding i tros- og livssynssamfunn.~~

**Fylkesnemnda kan bestemme at foreldrene skal ha bestemmelsesrett i spørsmål som ikke gjelder den daglige omsorg, dersom det er til barnets beste.**

### **Forklaring fra proffene**

Her ber vi dere STERKT om at barnets foreldre ikke skal beholde begrenset foreldreansvar for barnet etter omsorgsovertakelse. BFD viser til at slikt begrenset foreldreansvar betyr "avgjørelser om barnets grunnleggende personlige forhold som vergemål, valg av type skole, endring av navn, samtykke til adopsjon og inn- og utmelding i tros- og livssynssamfunn." Hvis barnets foreldre beholder et begrenset foreldreansvar og foreldrene skal få mulighet til å ta slike avgjørelser som kan ha så mye betydning livene våre, så kan dette bli veldig skummelt. Vi ber heller om at dette bestemmes konkret av fylkesnemnda for hvert enkelt barn.

## **§ 5-5 Barnevernstjenestens adgang til å flytte barnet etter vedtak om omsorgsovertakelse**

Barnevernstjenesten kan bestemme at barnet skal flytte bare dersom det er nødvendig på grunn av **alvorlige** endrede forhold, eller dersom det er til barnets beste. **Barnet må i god tid få informasjon om flyttingen og få vite at det kan påklages til fylkesnemnda. Barnevernstjenestens vedtak i en sak om flytting kan påklages til fylkesnemnda**

### **Forklaring**

Barnevernproffene ber om at barn ikke flyttes for fort uten å samarbeide tett med barnet. Vi vet at mange fosterforeldre kan "gi opp" – og at det lager vondt i mange barn. Men i tillegg har også ganske mange av oss blitt boende i fosterhjem der vi aldri skulle blitt boende. Derfor må barnet få grundig informasjon i forkant slik at barnevernstjenesten kan samarbeide med barnet og at store avgjørelser ikke blir tatt "over hodet" på barnet. Det er også viktig at det kommer tydeligere fram i loven at dette kan påklages til fylkesnemnda, for mange barn kjenner ikke denne muligheten.

### § 5-6 Forbud mot å ta med barnet ut av Norge

Det er ulovlig å ta med seg barnet ut av Norge uten samtykke fra barnevernstjenesten når vedtak etter §§ 4-2, 4-3, 4-4 og 4-5 er iverksatt. Det er videre ulovlig å ta med seg barnet ut av Norge uten samtykke fra barnevernstjenesten når vedtak etter §§ 5-1, 6-2 og 6-3 er truffet eller når begjæring om slike tiltak er sendt fylkesnemnda.

### § 5-7 Oppheving av vedtak om omsorgsovertakelse

Fylkesnemnda kan oppheve et vedtak om omsorgsovertakelse **hvis barnet selv ønsker det**, når det er overveiende sannsynlig at foreldrene kan gi barnet forsvarlig omsorg. Vedtaket kan likevel ikke oppheves dersom barnet er blitt så knyttet til mennesker og miljøet der det er, at flytting kan føre til alvorlige problemer for barnet.

Barnets fosterforeldre har rett til å uttale seg i en sak om oppheving av vedtak om omsorgsovertakelse.

**Foreldre kan kun tre ganger be om ny sak om tilbakeføring. Det må minimum gå to år fra en sak er konkludert til det kan fremmes nytt tilbakeføringskrav. Barnets mening om ny behandling, bør tillegges avgjørende vekt.**

~~Sakens parter kan ikke kreve at en sak om oppheving av et vedtak om omsorgsovertakelse behandles av fylkesnemnda, dersom en slik sak har vært behandlet av fylkesnemnda eller domstolen de siste tolv måneder. Fristen på tolv måneder begynner å løpe når det foreligger en endelig eller rettskraftig avgjørelse. Når et krav om oppheving av vedtak om omsorgsovertakelse ikke er blitt tatt til følge fordi barnet har blitt så knyttet til mennesker og miljøet der det er, kan sakens parter kreve at en ny sak behandles bare dersom det foreligger opplysninger om vesentlige endringer i barnets situasjon.~~

### Forklaring

**Vi ber på det sterkeste at det i den nye loven settes grense for hvor ofte og hvor mange ganger foreldre kan be om å få tilbake barn eller ha mer kontakt.** Barn og unge over hele landet har opplevd dagens lov – og det vonde når foreldre gang etter gang ber om ny vurdering. For mange av oss har det laget mye usikkerhet, uro, vondt i magen – og at vi gir opp litt. Mange liv har blitt satt på pause mens vi venter på ny avgjørelse i nemnda. Derfor må barn alltid kunne si sin mening til den som skal vurdere om det skal bli ny sak.

I bestemmelsene for omsorgsovertakelse i §§ 5-1 og 5-3 har Barnevernproffene foreslått endringer som sier at barnets synspunkt skal være viktig når omsorgsovertakelse skjer fordi barnet har bodd lenge utenfor hjemmet og valg av bosted ved omsorgsovertakelse. På samme måte må barnets uttalelser være viktig når det er spørsmål om å flytte tilbake til biologiske familie. Selv om grunner til å flytte tilbake til foreldre er til stede – må barnets stemme være avgjørende.

Det er også en svært viktig at barnet gis en reell mulighet til å knytte seg til nye omsorgspersoner etter flytting. I lovforslaget legges det opp til at foreldre fortsatt skal ha anledning til å kreve at barnet flytter hjem, bare 12 måneder etter at forrige krav ble avvist av retten. Dette kan føre til stadige krav og

rettssaker og skape mye utrygghet for barnet. Det ~~MÅ~~ settes grense for hvor ofte og hvor mange ganger foreldre kan be om å få tilbake barn - eller å ha mer kontakt. Barn må alltid kunne si sin mening direkte til den som skal vurdere om det skal bli ny sak.

### **§ 5-8 Vedtak om fratakelse av foreldreansvar**

Fylkesnemnda kan vedta at foreldrene skal fratas foreldreansvaret dersom det er truffet vedtak om omsorgsovertakelse, og det foreligger **særlige** grunner som tilsier at det er nødvendig å frata foreldrene foreldreansvaret for å **ivareta beskytte** barnet. **Barn som har partsrettigheter skal gis mulighet for å være med å bestemme om foreldrene skal beholde foreldreansvar etter omsorgsovertakelse.**

Dersom barnet blir uten verge etter at foreldrene er fratatt foreldreansvaret, skal barnevernstjenesten snarest informere fylkesmannen om at barnet har behov for ny verge.

#### **Forklaring**

Proffene ber om at barn som har partsrettigheter får være med å bestemme om foreldrene skal beholde foreldreansvar etter omsorgsovertakelse.

### **§ 5-9 Oppheving av vedtak om fratakelse av foreldreansvar**

Fylkesnemnda kan oppheve et vedtak om fratakelse av foreldreansvar dersom det ikke lenger foreligger særlige grunner som tilsier at vedtaket er nødvendig for å ivareta barnets beste (sånn sto det i utvalgets forslag).

Sakens parter kan ikke kreve at en sak om oppheving av et vedtak om fratakelse av foreldreansvar behandles av fylkesnemnda, dersom en slik sak har vært behandlet av fylkesnemnda eller domstolen de siste tolv måneder. Fristen på tolv måneder begynner å løpe når en endelig eller rettskraftig avgjørelse foreligger.

### **§ 5-10 Vedtak om adopsjon**

Fylkesnemnda kan vedta adopsjon uten samtykke fra foreldrene dersom fylkesnemnda har truffet vedtak om fratakelse av foreldreansvar, og følgende vilkår er oppfylt:

**a) barnet uttrykker at det ønsker adopsjon og fastholder dette over noe tid. Barnet begrunner det i en eller flere av beskrivelsene under:**

b) det må regnes som sannsynlig at foreldrene varig ikke vil kunne gi barnet forsvarlig omsorg, eller at barnet er blitt så knyttet til mennesker og miljøet der det er, at flytting kan føre til alvorlige problemer for barnet

c) adopsjonssøkerne har vært fosterforeldre for barnet, har vist seg egnet til å oppdra barnet som sitt eget og har utøvd omsorgen for barnet på en god måte

- d) vilkårene for å innvilge adopsjon etter adopsjonsloven er oppfylt
- e) det foreligger særlig tungtveiende grunner som tilsier at adopsjon vil være til barnets beste.

**f) det skal også tas hensyn til og legges vekt på barnets ønske om kontakt med søsken**

Fylkesnemnda kan også treffe vedtak om adopsjon av et barn som barnevernstjenesten har overtatt omsorgen for, når foreldrene samtykker, såfremt vilkårene i første ledd bokstav a til d er oppfylt.

Departementet skal utstede en adopsjonsbevilling når fylkesnemnda har truffet vedtak om adopsjon.

**Forklaring**

**Bokstav a**

Barnevernproffene tenker det er viktig at barnets ønske om adopsjon må være et eget vilkår for vedtak om adopsjon.

**Bokstav e**

Vi undrer oss over og kan ikke helt forstå at dette vilkåret er blitt strengere enn hva barnevernlovutvalget foreslo ("adopsjon vil være til barnets beste"). Det burde ikke være krav om "særlig tungtveiende grunner" hvis barnet ønsker adopsjon.

**§ 5-11 Besøkskontakt etter adopsjon**

Når fylkesnemnda treffer vedtak om adopsjon etter § 5-10, kan den samtidig vurdere om det skal være besøkskontakt mellom barnet og foreldrene etter at adopsjonen er gjennomført. Fylkesnemnda skal vurdere besøkskontakt bare dersom noen av partene har krevd det og adopsjonssøkerne samtykker til slik kontakt, **eller dersom barnet ønsker det**. Fylkesnemnda skal treffe vedtak om besøkskontakt dersom det er til barnets beste. Fylkesnemnda må samtidig fastsette omfanget av kontakten.

.....

Fylkesnemndas vedtak om besøkskontakt etter første ledd kan bringes inn for tingretten etter reglene i § 14-24 av kommunen, foreldrene eller barnet selv, dersom det har partsrettigheter. Et nytt vedtak etter tredje ledd kan bringes inn for tingretten av kommunen, foreldrene, adoptivforeldrene eller barnet selv, dersom det har partsrettigheter.

**Det skal tas hensyn til og legges vekt på barnets ønske om kontakt med søsken etter adopsjon.**

# Kapittel 6 Tiltak når unge ruser seg, bruker vold eller gjør kriminalitet ~~Atferdstiltak m.m.~~

## § 6-1 Vedtak om frivillig opphold i atferdsinstitusjon

Et barn kan ved **alvorlig og gjentatt bruk av rus, vold eller kriminalitet** alvorlig utagerende atferd, jf. § 6-2, kan gis opphold i institusjon dersom barnet selv og de som har foreldreansvar, samtykker til det. Dersom barnet har fylt 15 år, er samtykke fra barnet tilstrekkelig. Barnets samtykke skal være skriftlig og skal gis til institusjonsledelsen senest når oppholdet begynner. Før samtykke gis, skal barnet ~~gjøres kjent med~~ **få informasjon på en forståelig måte om** at samtykket kan trekkes tilbake med de begrensninger som følger av annet ledd.

Institusjonen kan sette som vilkår at barnet kan holdes tilbake i institusjonen i inntil tre uker fra barnet har flyttet inn. Dersom oppholdet i institusjonen er ment å gi behandling eller opplæring i minst tre måneder, kan det også settes som vilkår at barnet kan holdes tilbake i inntil tre uker etter at samtykket uttrykkelig er trukket tilbake.

Dersom barnet rømmer, men blir brakt tilbake til institusjonen innen tre uker, kan barnet holdes tilbake i tre uker fra det tidspunktet da barnet ble brakt tilbake til institusjonen.

Barnet kan bare tilbys plass i institusjon som er godkjent av Barne-, ungdoms- og familieetaten til å ta imot barn på grunnlag av vedtak etter denne bestemmelsen. **Barn skal flyttes på institusjon i regionen de kommer fra dersom de ønsker dette.**

## § 6-2 Vedtak om plassering i atferdsinstitusjon uten samtykke

~~Fylkesnemnda kan vedta at et barn som har vist alvorlig utagerende atferd ved å begå alvorlige eller gjentatte lovbrudd, ved å misbruke rusmidler over lengre tid, eller som har vist annen form for utpreget normløs atferd, skal plasseres i institusjon uten samtykke fra barnet selv eller fra de som har foreldreansvar. Barnet kan plasseres i inntil fire uker for observasjon, undersøkelse og korttidsbehandling. Dersom det treffes nytt vedtak, kan plasseringstiden forlenges med inntil fire nye uker.~~

~~Dersom barnet har behov for mer langvarig behandling, kan fylkesnemnda vedta at barnet skal plasseres i institusjonen i inntil tolv måneder. Barnevernstjenesten skal vurdere vedtaket på nytt senest når barnet har oppholdt seg i institusjonen i seks måneder. Fylkesnemnda kan i særlige tilfeller vedta at oppholdet skal forlenges med inntil tolv måneder.~~

~~Fylkesnemnda kan bestemme at et vedtak som er satt i verk før barnet fyller 18 år, kan fullføres som bestemt selv om barnet fyller 18 år i løpet av vedtaksperioden.~~

~~Fylkesnemnda kan treffe vedtak etter første og annet ledd bare dersom institusjonen er faglig og materielt i stand til å tilby barnet forsvarlig hjelp. Institusjonen skal være godkjent av Barne-, ungdoms- og familieetaten til å ta imot barn på grunnlag av vedtak etter denne bestemmelsen.~~

~~Før det blir truffet vedtak etter denne bestemmelsen skal det ha vært vurdert om barnets behov kan ivaretas ved hjelpetiltak etter kapittel 3.~~

~~Barnevernstjenesten kan la være å sette vedtaket i verk dersom forholdene tilsier det. Barnevernstjenesten skal i så fall varsle fylkesnemnda. Vedtaket faller bort dersom det ikke er satt i verk innen seks uker.~~

**Fylkesnemnda kan vedta at barn ved alvorlig og gjentatt bruk av rus, vold eller kriminalitet, flyttes i institusjon uten samtykke. Barn som ruser seg, må ikke bo med unge som ikke eller i liten grad ruser seg. Barn skal flyttes på institusjon i regionen de kommer fra dersom de ønsker dette.**

**Flytting av et barn uten samtykke kan bestemmes for inntil fire uker, og deretter for fire nye uker. Barnet må få beskrive sin situasjon og ønsker for framtida, før hver beslutning tas. Målet med oppholdet må alltid være å lage det tryggest mulig for barnet. Det må jobbes tett i samarbeid med barnet, for å komme inn til det vonde, som er årsaken til bruk av rus, vold eller kriminalitet.**

**Etter maksimalt åtte uker vurderes hva som skal gjøres videre, i samarbeid med barnet. Barnet kan velge å bli boende på institusjonen, for et avtalt tidsrom. Hvis det ikke har skjedd endring og barnevernet ikke får til samarbeid med barnet, kan det likevel bestemmes at barnet skal bo der videre uten samtykke, i maksimum seks måneder totalt.**

**Etter seks måneder, må et barn ikke kunne holdes lenger uten samtykke, på samme sted. Hva som skal gjøres videre må vurderes i samarbeid med barnet. Oppfølging av fortsatt utfordringer med rus eller kriminalitet, må avtales.**

### **Forklaring**

Her er oppsummert kunnskap fra barn soleklar. **Ingen barn** eller unge i Norge må kunne flyttes til en institusjon på tvang – der de "observerer, undersøker eller behandler" barn. Blir dette stående, er kunnskapen fra barn og unge som er i barnevernet nå - IKKE tatt i bruk.

### **Kun ved alvorlig og gjentatt bruk av rus, vold eller kriminalitet**

Barn eller unge kan bare ved alvorlig og gjentatt bruk av rus, vold eller kriminalitet, flyttes med tvang til et ventehjem, familiehjem eller et bofellesskap (institusjon). Flytting med tvang må bare kunne bestemmes for åtte uker og deretter for totalt **maksimalt seks måneder**, med tett oppfølging. Fokuset må være å bygge tillit og trygghet. Oppdraget til institusjonen må også være å gi håp og å vise muligheter. Barnet må bli møtt med forståelse, varme og kjærlighet, av mennesker som tydelig vil godt. Oppdraget må være å «smelte seg inn» - til redde, triste, sinte eller frustrerte barn eller unge.

Etter åtte uker, vurderes det i samarbeid med barnet hva som skal gjøres videre. Barnet kan velge å bli boende der det er flyttet til, for et avtalt tidsrom, eller det kan be om å flytte til en annen institusjon. Hvis det ikke har skjedd noe endring - og barnevernet ikke får til samarbeid med barnet, kan det bestemmes at barnet skal bo der, på tvang i tre nye måneder. Det må da fortsatt jobbes tett for å komme inn til det som gjør vondt og som er årsaken til rus eller kriminalitet.

### **Maks 6 måneder på samme sted**

Etter disse til sammen seks månedene, må et barn eller en ungdom ikke kunne lenger kunne holdes på tvang på samme sted. Barnet må da uansett være med å bestemme hvor det skal bo videre og hva slags støtte og hjelp det skal få der. Ulike muligheter vurderes – av barnevernet og barnet i samarbeid. Barnet kan flytte til familie eller nettverk, i familiehjem eller til en annen institusjon. Oppfølging av utfordringer med rus eller kriminalitet, må avtales konkret.

### **Ikke holde på tvang etter 18 år**

Tiltak må ikke kunne opprettholdes ut over 18 år. Dersom barnevernet ikke kommer i posisjon til å bistå ungdommen med samtykke, bør andre hjelpeinstanser komme inn - sånn som det er for andre myndige personer. Opprettholdelse av tvangstiltak i regi av barnevernet over 18 år tror vi også strider mot menneskerettighetene

## **Kapittel 7 Samvær og kontakt etter omsorgsovertakelse**

### **§ 7-1 Rett til samvær og kontakt**

Barn og foreldre har rett til samvær og kontakt med hverandre hvis ikke annet er bestemt. **Barn og søsken har også rett til samvær og kontakt med hverandre hvis ikke annet er bestemt og barnet og søsken ønsker det.**

#### **Forklaring**

Vi støtter innholdet i denne paragrafen. Vi er veldig glade for at det nå har kommet et tydelig budskap i barnevernloven om at barn og unge i hovedregel har rett på kontakt.

Det er og fint at det står at barneverntjenesten har ansvaret for å legge til rette for kontakt. Samtidig er det viktig at dette må være med personer barnet ønsker å ha kontakt med. Men vi vet fra flere av FFs undersøkelser at en del barn som er flyttet, ikke har oversikt over søsken og familie. **Derfor ber vi om at det legges til en setning for å sikre at barnevernstjenesten tar ansvar for dette.**

Det finnes også barn som ikke ønsker kontakt med foreldrene sine. Da må barnevernet først finne ut hvorfor, og ikke presse barnet til å ha kontakt. Hvis barnet sier tydelig at det ikke ønsker kontakt med foreldre, men likevel blir presset til dette, kan det være til direkte skade for barna. Barnets ønske om å ikke ha kontakt må gå foran foreldrenes ønske og behov for kontakt.

Barnevernet må kunne stoppe kontakt i påvente av fylkesnemndsak om kontakt, hvis barnet ønsker det.

## **§ 7-2 Fylkesnemndas vedtak om samvær med familie og nettverk**

Når det er truffet vedtak om omsorgsovertakelse, skal fylkesnemnda i **samarbeid med barnet**, fastsette et minimumssamvær mellom barnet og foreldrene, og mellom barnet og søsken, **Med søsken menes her de helsøsken, halvsøsken og stesøsken som er viktige for barnet.** ~~som barnet har et etablert familieliv.~~ Fylkesnemnda kan stille vilkår for samværet eller fastsette at det ikke skal være samvær. Fylkesnemnda kan også bestemme at foreldrene ikke skal ha rett til å vite hvor barnet er, og at barnet skal bo på sperret adresse.

Fylkesnemndas vedtak om samvær skal baseres på **barnets mening** og en konkret vurdering av det enkelte barns behov.

Andre som har ivaretatt omsorgen for barnet før omsorgsovertakelsen, kan kreve at fylkesnemnda avgjør om de skal ha rett til samvær med barnet, og hvor omfattende samværsretten skal være.

Andre som barnet har en nær tilknytning til, kan kreve at fylkesnemnda avgjør om de skal ha rett til samvær med barnet, og hvor omfattende samværsretten skal være, dersom ett av følgende vilkår er oppfylt:

- a) En av eller begge foreldrene er døde.
- b) Det er fastsatt at barn og foreldre ikke skal ha samvær eller svært begrenset samvær.

De private partene kan kreve at fylkesnemnda behandler en sak om samvær på nytt dersom det har gått to år siden saken sist har vært behandlet av fylkesnemnda eller domstolene. Fristen begynner å løpe når en endelig eller rettskraftig avgjørelse foreligger. De private partene kan likevel kreve at fylkesnemnda behandler spørsmålet på et tidligere tidspunkt dersom det foreligger opplysninger om vesentlige endringer i barnets eller partenes situasjon som kan ha betydning for samværsspørsmålet.

### **Forklaring**

Det er grunnleggende at vi får være med å bestemme kontakt med familie og nettverk. I de fleste barn sitt liv, er denne kontakten helt avgjørende for hvordan livet kjennes. Derfor må barnevernet og fylkesnemnda passe seg for å "trå inn" for hardt i forhold til denne kontakten. Hvis barn og unge skal ha tillit til barnevernet, må det tydelig i loven stå at begrensninger i kontakt mellom barnet og foreldre må ta utgangspunkt i barnets ønsker. Hvis kontakten må begrenses, må vi få god og ærlig informasjon.

Det er viktig at både helsøsken, halvsøsken og stesøsken inkluderes, når kontakt skal bestemmes. Dette kan ikke være avhengig av foreldrene eller fosterforeldrene, men en selvstendig rett.

Fagfolk må være forsiktige med å "tolke og synse" om reaksjonene vi kan få etter vi har møtt foreldre, søsken eller andre i familie eller nettverk. Reaksjoner kan være sinne, at vi er lukket, tristhet – eller at vi er oppgira eller veldig glade. Alt dette kan være sunne reaksjoner etter å ha møtt noen vi er glade i - eller stekt knytta til.

### **§ 7-3 Barnevernstjenestens plan for gjennomføring av samvær og kontakt**

Når fylkesnemnda har truffet vedtak om samvær, skal barnevernstjenesten **i samarbeid med barnet** og ut fra en konkret vurdering av barnets behov, utarbeide en plan for gjennomføring av barnets samvær og kontakt med foreldre, søsken og andre som har fått rett til samvær, **når barnet ønsker dette.**

Barnevernstjenesten kan legge til rette for mer samvær enn det som fylkesnemnda har fastsatt, hvis ikke det er i strid med fylkesnemndas vedtak, **og hvis barnet selv ønsker dette.**

Planen kan også omfatte samvær og kontakt med andre personer som barnet har nær tilknytning til, hvis ikke annet er bestemt. Barnevernstjenesten skal jevnlig vurdere om det er behov for å endre planen.

Planen er ikke et enkeltvedtak som kan påklages.

#### **Forklaring**

Det er viktig at barnevernet får ansvar for å sikre at barnet får ha ofte nok kontakt med viktige personer for barnet. For mange barn er det andre enn foreldrene som er de viktigste menneskene i livet deres. Det er derfor viktig at loven nå signaliserer at når samvær skal bestemmes må dette ta utgangspunkt i de menneskene som er viktig for barnet. Samvær må bestemmes i samarbeid med barnet og det må legges vekt på at kontakten som bestemmes, er noe barnet ønsker.

### **§ 7-4 Søskenes rettigheter under saksbehandlingen**

~~Søsken som har rett til samvær etter § 7-1, har også partsrettigheter i en sak om samvær når vilkårene i § 12-3 er oppfylt.~~

#### **Kontakt med søsken kan klages på og vurderes av barnevernleder.**

Søsken har bare rett til opplysninger som er nødvendige for at de skal kunne ivareta egne interesser i samværssaken. ~~Det kan gjøres unntak fra retten til innsyn etter forvaltningsloven § 19 første ledd bokstav d og annet ledd.~~

#### **Forklaring:**

Vi tror ikke det er lurt at søsken får partsrettigheter. Søskenkontakt må kunne bestemmes på fleksible måter, den må enkelt kunne forandres. Den beste måten å sikre at samvær mellom søsken i større grad blir fulgt opp, tror vi er at barn kan ta kontakt med barnmevernledelsen om de ikke blir hørt av kontaktpersonen i barnevernet.

# Kapittel 8 Oppfølging av barn og foreldre

## § 8-1 Plan ved hjelpetiltak

Når barnevernstjenesten treffer vedtak om hjelpetiltak, skal den utarbeide en plan for tiltakene og for oppfølgingen av barn og foreldre, **Planen må lages sammen med barnet og evt foreldre**. Planen skal beskrive hva som er målet med hjelpetiltakene, hva de skal inneholde, og hvor lenge de er ment å vare. Planen skal evalueres regelmessig **sammen med barnet**, og den skal endres dersom barnet **mener det er** behov **for** tilsier det.

### Forklaring

Hjelpetiltak må alltid planlegges i samarbeid med barnet. Flere undersøkelser gjennomført av Forandringsfabrikken de siste årene, viser at her går mye galt. Barn vet ofte ikke at det planlegges hjelpetiltak, de bidrar ikke i planlegging eller i å bestemme gjennomføring av tiltakene. Tiltakene blir svært ofte ikke nyttige for barnet. Her er en grunnleggende endring i gjennomføring helt nødvendig. Hjelpetiltak må så langt det er mulig planlegges i samarbeid med barnet. Også små barn og senest fra 7 år, kan bidra i dette.

## § 8-2 Oppfølging av barn og foreldre etter vedtak om hjelpetiltak

Etter at et vedtak om hjelpetiltak er iverksatt, skal barnevernstjenesten følge med på hvordan det går med barnet og foreldrene. Barnevernstjenesten skal, **i tett samarbeid med barnet** systematisk og regelmessig vurdere om hjelpen fungerer etter hensikten, om det er behov for nye tiltak, eller om det er grunnlag for omsorgsovertakelse. Dersom **barnet og evt foreldrene** ønsker det, skal barnevernstjenesten som en del av oppfølgingen formidle kontakt med øvrige hjelpeinstanser.

### Forklaring

Det er veldig fint at barnevernet skal vurdere om hjelpetiltakene fungerer etter hensikten. Mange barn har erfart at hjelpetiltak har fortsatt altfor lenge uten at en evaluering gjennomføres, der det er trygt nok for barnet til å fortelle ærlig, Det er avgjørende at barnet blir viktigste samarbeidspartner i arbeidet med evaluering av hjelpetiltak.

## § 8-3 Plan ved **akutt**hastvedtak

Når det er truffet et **hast**vedtak, skal barnevernstjenesten, **i samarbeid med barnet**, utarbeide en plan for videre undersøkelser, barnets omsorgssituasjon og oppfølgingen av barnet og foreldrene. Planen skal endres dersom barnet **mener det er** behov **for** tilsier det.

## **§ 8-4 Oppfølging av barn og foreldre etter akutthastevedtak**

Etter at et **hastevedtak** er iverksatt, skal barnevernstjenesten følge med på hvordan barnet utvikler seg, og om det får **god** omsorg. Barnevernstjenesten skal vurdere **sammen med barnet** om det er nødvendig å endre tiltaket, eller om det er nødvendig å iverksette ytterligere tiltak for barnet.

Barnevernstjenesten skal også følge opp foreldrene etter at **hastevedtak** er iverksatt. Barnevernstjenesten skal følge med på foreldrenes situasjon og utvikling, og den skal kort tid etter at et **hastevedtak** er truffet, kontakte foreldrene og gi dem tilbud om veiledning og oppfølging. Dersom foreldrene ønsker det, skal barnevernstjenesten som en del av oppfølgingen formidle kontakt med øvrige hjelpeinstanser.

### **Forklaring**

Det er veldig fint at barnevernet skal vurdere om hastevedtakene skal endres. Dette må, hvis det skal bli trygt og nyttig for barnet, gjøres i samarbeid med barnet.

## **§ 8-5 Plan ved omsorgsovertakelse**

Så snart som mulig etter at fylkesnemnda har truffet vedtak om omsorgsovertakelse, skal barnevernstjenesten utarbeide en plan for barnets omsorgssituasjon og oppfølgingen av barnet og foreldrene. Planen skal blant annet beskrive **hva** barnet **mener det har** behov **for** og eventuell oppfølging som kan bidra til at foreldrene kan få tilbake omsorgen for barnet. Planen skal evalueres regelmessig **sammen med barnet**, og den skal endres dersom barnet **mener det er** behov **for** tilsier det.

## **§ 8-6 Oppfølging av barn og foreldre etter vedtak om omsorgsovertakelse**

Barnevernstjenesten har ansvaret for å følge opp barnet etter at vedtak om omsorgsovertakelse er iverksatt. Barnevernstjenesten skal følge med på hvordan barnet utvikler seg, og om det får forsvarlig omsorg. Barnevernstjenesten skal **sammen med barnet** systematisk og regelmessig vurdere om det er nødvendig å endre tiltaket, eller om det er nødvendig å iverksette ytterligere tiltak for barnet. **Barnet så får de snakke om historien sin med barnevernet som del av oppfølgingen.**

Barnevernstjenesten skal også følge opp foreldrene etter at vedtak om omsorgsovertakelse er iverksatt. Barnevernstjenesten skal følge med på foreldrenes situasjon og utvikling, og den skal kort tid etter omsorgsovertakelsen kontakte foreldrene og gi dem tilbud om veiledning og oppfølging. Dersom foreldrene ønsker det, skal barnevernstjenesten som en del av oppfølgingen formidle kontakt med øvrige hjelpeinstanser. Dersom hensynet til barnet ikke taler mot det, skal barnevernstjenesten legge til rette for at foreldrene kan få tilbake omsorgen for barnet, jf. § 5-7.

## **§ 8-7 Plan ved opphold i atferdsinstitusjon**

I en sak om frivillig opphold i atferdsinstitusjon etter § 6-1 skal barnevernstjenesten utarbeide en plan for tiltaket og oppfølgingen av barnet. Planen skal om mulig foreligge før barnet er plassert i institusjonen. Planen skal endres dersom barnet **mener at det er** behov **for** tilsier det. Barn og foreldre

med foreldreansvar skal samtykke til planen og til eventuelle endringer i planen. Dersom barnet har fylt 15 år, er barnets samtykke er tilstrekkelig.

I en sak om plassering i atferdsinstitusjon uten samtykke etter § 6-2 skal barnevernstjenesten utarbeide et utkast til plan for tiltaket og oppfølgingen av barnet som må foreligge når fylkesnemnda behandler saken. Så snart som mulig etter at fylkesnemnda har truffet vedtak i saken, skal barnevernstjenesten ferdigstille planen. Planen skal endres dersom barnet **mener det er** behov tilsier **for** det.

Dersom barnevernstjenesten ber om det, skal barne-, ungdoms- og familieetaten bistå med å utarbeide planen.

### **§ 8-8 Oppfølging av barn og foreldre etter vedtak om opphold i atferdsinstitusjon**

Barnevernstjenesten skal følge med på hvordan barnet utvikler seg, og om det får **god** omsorg og **nyttig hjelp** behandling etter at det er truffet vedtak om opphold i atferdsinstitusjon etter § 6-1 eller vedtak om plassering i atferdsinstitusjon § 6-2. Barnevernstjenesten skal systematisk og regelmessig vurdere **sammen med barnet** om det er nødvendig å endre tiltaket, eller om det er nødvendig å iverksette ytterligere tiltak for barnet.

Kort tid etter at vedtaket er truffet, skal barnevernstjenesten kontakte foreldrene og gi dem tilbud om veiledning og oppfølging. Dersom foreldrene ønsker det, skal barnevernstjenesten som en del av oppfølgingen formidle kontakt med øvrige hjelpeinstanser.

### **§ 8-9 Plan ved vedtak om hjelpetiltak til ungdom over 18**

Barnevernstjenesten skal utarbeide plan for tiltakene og oppfølgingen av ungdom som mottar hjelpetiltak etter fylte 18 år. Planen skal beskrive hva som er målet med hjelpetiltakene, innholdet i tiltakene, og hvor lenge tiltakene er ment å vare. Planen skal evalueres regelmessig **sammen med ungdommen**, og den skal endres dersom ungdommens **mener det er** behov **for** tilsier det.

### **§ 8-10 Oppfølging etter vedtak om hjelpetiltak til ungdom over 18 år**

Barnevernstjenesten skal følge med på hvordan det går med ungdom som mottar hjelpetiltak etter at de har fylt 18 år. Barnevernstjenesten skal **sammen med barnet** systematisk og regelmessig vurdere om hjelpen fungerer etter hensikten, om det er behov for nye tiltak, eller om tiltaket bør opphøre. Dersom ungdommen ønsker det, skal barnevernstjenesten som en del av oppfølgingen formidle kontakt med øvrige hjelpeinstanser.

## **§ 8-11 Oppfølging etter vedtak om opphold i institusjon når det er fare for menneskehandel**

Barnevernstjenesten skal **i samarbeid med barnet**, følge opp tiltaket og skal i samarbeid med politiet vurdere om tiltaket fortsatt er nødvendig for å beskytte barnet, eller om det kan opphøre. Det samme gjelder ved flytting av barnet etter § 5-5.

# **Kapittel 9 Fosterhjem**

## **§ 9-1 Definisjon av fosterhjem**

**Et fosterhjem er en familie som tar inn barnet i familien som et familiemedlem. Målet til fosterfamilien er å sikre barnet god omsorg, kjærlighet, trygghet og tilhørighet.** Med fosterhjem menes private hjem som ivaretar omsorgen for barn på grunnlag av vedtak etter denne loven.

### **Forklaring**

Svar fra barn som bor i fosterhjem er helt tydelige på at fosterhjem må kjennes som en vanlig familie. Og at de må bli møtt med kjærlighet, trygghet og tilhørighet. De må kjenne at de hører til, at fosterfamilien er glad i de og at de kan føle seg trygge i hjemmet sitt. Et av de største behovene barn har, er kjærlighet og når barnevernet flytter barnet ut av hjemmet må de sørge for at barnet får kjærlighet i fosterhjemmet.

## **§ 9-2 Barns rettigheter under opphold i fosterhjem**

Barnet skal få forsvarlig omsorg i fosterhjemmet, **det skal bli møtt med kjærlighet, forståelse** og det skal behandles hensynsfullt og med respekt for sin integritet. Barnet skal selv kunne bestemme i personlige spørsmål så langt det er mulig ut fra formålet med plasseringen og fosterforeldrenes ansvar for å gi barnet **god** omsorg. Barnets alder og modenhet skal tillegges vekt.

### **Forklaring**

Barn som ikke kan bo hjemme og som flyttes et annet sted, må ha rett på kjærlighet og forståelse. Dette er ifølge barn den aller viktigste rettigheten. Det må stå at barnet skal kunne bestemme i personlige spørsmål, uavhengig av formålet med plasseringen. Denne rettigheten kan ikke innskrenkes av formålet med plasseringen, de har rett til dette ifølge barnekonvensjonen.

## **§ 9-3 Krav til fosterforeldre**

Fosterforeldre skal ha særlig **forståelse**, evne, tid og overskudd til å gi barn et trygt og godt hjem. Fosterforeldre må ha en stabil livssituasjon, alminnelig god helse og gode samarbeidsevner, og de må kunne gi barn mulighet til livsutfoldelse.

Fosterforeldre skal ivareta omsorgen for barnet i samsvar med forutsetningene i barnevernstjenestens eller fylkesnemndas vedtak.

## **Forklaring**

Se 9-1

### **§ 9-4 Fosterhjem i barnets familie og nære nettverk**

Barnevernstjenesten skal alltid **i samarbeid med barnet** vurdere om noen i barnets familie eller nære nettverk kan velges som fosterhjem. **Barnets ønsker og meninger skal vektlegges, så langt det er mulig.** Når barnevernstjenesten vurderer dette **og barnet ønsker dette**, skal den bruke verktøy og metoder for nettverksinvolvering, dersom det er hensiktsmessig .

## **Forklaring**

Her må man trå varsomt, for det trenger ikke kun være klokt at barnet flytter til noen i sin familie eller nære nettverk, særlig hvis barnet ikke selv ønsker det. Det kan ødelegge gode relasjoner og gjøre ting vanskelig ift til biologiske foreldre, både familien og barnet kan bli satt i en skvis. Familie og nettverksfosterhjem er fint hvis barnet selv ønsker det, men kan bli lite klokt hvis barnets ønske ikke blir fulgt. Metoder for å involvere nettverk betyr vel i praksis i hovedsak familieråd. Dette skal kun brukes når barnet ønsker dette (er en del av grunnprinsippene for metodikken).

### **§ 9-6 Oppfølging av barn i fosterhjem og oppfølging av fosterfamilien**

Barnevernstjenesten i omsorgskommunen har ansvar for å følge opp barnet i fosterhjemmet, jf. kapittel 8.

Barnevernstjenesten i omsorgskommunen har ansvar for å følge opp fosterfamilien, blant annet ved å gi fosterforeldrene nødvendig råd og veiledning **i samarbeid med barnet bygd på barnets beskrivelser av hva som kan bli bedre i fosterhjemmet**, så lenge barnet er i fosterhjemmet. Barne-, ungdoms- og familieetaten har ansvaret for å følge opp fosterhjem som etaten tilbyr, jf. § 16-3 annet ledd bokstav a og c.

## **Forklaring**

Veiledningen er nødt til så langt som mulig å bygge på barnets beskrivelser for hva fosterforeldrene skal veiledes på slik at det blir riktig veiledning. Og veiledningen må være til barnets beste og for begrunnelse på hvordan barnets beste og samarbeid se vårt forslag til §1-3(barnets beste) og §1-5 (samarbeid med barn)

### **§ 9-7 Fosterhjemsavtale**

Barnevernstjenesten i omsorgskommunen og fosterforeldrene skal inngå en skriftlig avtale om barnevernstjenestens og fosterforeldrenes forpliktelser. Fosterforeldrenes ansvar for å sikre kontakt med familie og andre som er viktige for barnet, må alltid være del av denne avtalen.

## **Forklaring**

Barn svarer i ulike undersøkelser at fosterforeldre ikke alltid legger til rette for

kontakt. Noen ganger kan det kjennes ut som fosterforeldrene rett og slett ikke ønsker at barn skal ha så mye kontakt med familie. Særlig hvis dette ikke er tatt opp i Fylkesnemnda, kan dette bli veldig vanskelig. Derfor ber vi nå om at det spesifiseres i selve fosterhjemsavtalen at fosterforeldrene har for kontakt.

### **§ 9-10 Tilsyn med barn i fosterhjem**

Fosterhjems kommunen har ansvar for å føre tilsyn med barnets situasjon i fosterhjemmet. Kommunen skal føre tilsyn med hvert enkelt barn i fosterhjemmet fra plasseringstidspunktet og frem til barnet fyller 18 år. Formålet med tilsynet er å kontrollere at barnet får forsvarlig omsorg i fosterhjemmet, og at forutsetningene for plasseringen, blir fulgt opp. **Barnet må få mulighet til å velge en tilsynsperson barnet er trygg på og kjenner.** Kommunen **skal godkjenne** tilsynspersonen sørge for at de som skal utøve tilsynet, får nødvendig opplæring og veiledning.

#### **Forklaring**

Barn og unge MÅ så langt det er mulig, få bestemme hvem tilsynspersonen skal være, at det må være en voksen som barnet kjenner. Vi mener det må inn i lovteksten, for at det skal bli helt tydelig. Hvis barnet ikke kjenner tilsynspersonen, skal det mye flaks til for at det skal kunne fungere. Slik ordningen er idag så fungerer ikke tilsynspersonen som et reelt tilsyn og får ikke til å finne ut om barnet bor trygt. Husk at dette er den ene sikkerhetsventilen barnet har til å si ifra til. Vi ber om at det lages en forskrift som forteller hvordan alt skal gjøres, og som bygger på kunnskap fra barn.

Vi mener barnets tilsynsperson må være over 18 år. Hvem det ellers ikke kan være må bestemmes i forskrift. Det bør som utgangspunkt IKKE kunne være barnets foreldre eller andre som kan komme i rollekonflikt.

## **Kapittel 10**

### **Barnevernsinstitusjoner mv.**

#### **§ 10-1 Barnevernsinstitusjonens ansvar**

Enhver barnevernsinstitusjon skal gi barn som oppholder seg på institusjonen, forsvarlig **god** omsorg, behandling **og systematisk hjelp til å få det bedre.** Institusjonen skal ~~behandle~~ **møte** barnet hensynsfullt og med respekt for den enkeltes integritet, ivareta rettssikkerheten til barnet **og ivareta det som er betydningsfullt i livet til barnet.**

#### **Forklaring**

God omsorg er markant bedre enn forsvarlig omsorg, vi foreslår at det skal stå god omsorg. Departementet sier at vi skal styrke institusjonene i Norge, da må vi styrke ambisjonen. Barn og unge på institusjon fortjener god omsorg.

Vi ber sterkt om at barnevernloven ikke snakker om behandling. Ordet behandling brukes i psykisk helsefeltet, men må ikke brukes i barnevern. Ville du bo i et hjem med eksperter som skal behandle deg? Når du spiser middag, når du er med venner, når du gjør lekser osv. Tenk at de voksne skal analysere deg

da. De skal finne dine feil Hver dag, i det som egentlig skal være ditt trygge hjem.

At ungdommer skal behandles på institusjon, i det hjemmet vi bor, er utrygt for mange av oss. Det er vanskelig og ta imot omsorg når du føler at de voksne på institusjonen skal fikse deg. Følelsen av å bli overvåket i ditt eget hjem, kan ta plass i kroppen. Følelsen av at det skal være et trygt hjem, forsvinner for mange.

Å tenke og snakke om at unge skal behandles i barnevernet, bidrar for mange av oss til at vi "lukker igjen" for voksne og mister mye tillit. Denne tilliten er det ikke alltid voksne merker at vi mister. En alvorlig konsekvens er at ungdommer begynner å se på seg selv som "syke" eller "farlige" når de får det synet på seg at de må behandles i sitt eget hjem.

I barnevernet trengs voksne som kan nå inn til det som er vondt og gi oss verktøy til å klare livet.

## **§ 10-2 Barns rettigheter i barnevernsinstitusjon**

Barn som oppholder seg på institusjon, skal selv kunne bestemme i personlige spørsmål, bevege seg fritt innenfor og utenfor institusjonens område, fritt kommunisere med andre og motta besøk. **Barn har rett til å få nok og nyttig informasjon, være med å dokumentere egen situasjon og systematisk få gi tilbakemelding.**

~~Institusjonen kan likevel begrense barnets rettigheter ut fra barnets alder og modenhet, institusjonens ansvar for å gi forsvarlig omsorg, ansvar for trygghet og trivsel på institusjonen, samt formålet med oppholdet.~~

**Begrensninger i disse rettighetene kan kun gjøres hvis barnet utsetter seg eller andre for alvorlig fare, etter individuell vurdering og alltid så langt det er mulig i samarbeid med barnet.**

**Barnet skal få gitt uttrykk for sitt syn før rettighetene begrenses. Vurderingen som er gjort, barnets synspunkt og hvordan dette er vektlagt, dokumenteres.**

**Barn har rett til og gå på skolen.**

Barnet har rett til å ha kontakt med oppnevnt verge, advokat, barnevernstjeneste, tilsynsmyndighet, helsepersonell, prest, annen religiøs leder eller lignende.

Departementet kan gi forskrift om barns rettigheter i institusjon og om forvaltning av barnets midler.

### **Forklaring**

Sånn som BFD har foreslått denne lovparagrafen, gir den institusjonene altfor stor adgang til å begrense barns rettigheter. DENNE PARAGRAFEN KAN IKKE STÅ SÅNN, VI BER STERKT OM DET. Erfaring fra mange undersøkelser Forandringsfabrikken har gjort det siste tiåret, viser at rettigheter har blitt begrenset på måter som ikke oppleves trygge og nyttige for ungdommene.

Denne muligheten brukes i dag på måter som ikke er verdige og heller ikke nyttige i livet deres, ifølge oppsummerte erfaringer fra unge på institusjon. Den blir blant annet brukt i situasjoner der ungdom har det svært vondt inni seg og at ungdom ofte ikke har en måte og si i fra at ting er vondt på enn å vise det med dårlige eller dumme handlinger, som smerteuttrykk. Hvis vi er sinte eller knuser et glass fordi ting er veldig vondt inni oss, gir den beskrivelsen som nå er foreslått fra BFD, de voksne altfor store muligheter til å begrense rettighetene, begrunnet i trivsel og trygghet for alle på institusjonen. Dette er en stor pris å betale for hver enkelt av disse ungdommene og kan gi alvorlige konsekvenser i livet deres senere.

Hvis en ungdom rømmer mye fordi den er utrygg og de voksne svarer tilbake på dette med begrensninger, kan ungdommen bli kjempedesperat og begynne og gjøre enda farligere handlinger, som å hoppe fra vindu for eksempel, fordi den sårt trenger at noen voksne forstår at dette handler om vonde følelser mer enn at ungdommen vil noe slemt eller vondt.

Oppsummerte erfaringer og råd fra unge sier ikke IKKE at en ungdom skal få gjøre hva den vil, uten og bli stoppa. Men i slike situasjonene, trenger ungdom å bli møtt med trygghet. Stort fokus på uttrykkene for at noe er vondt, gjør det også utrygt å snakke om følelsene som handlingene kommer fra. Da slutter mange å bruke ord, og i stedet kommer sterkere handlinger og desperasjon.

Vi ber om at **DETTE AVSNITTET TAS UT** "Institusjonen skal ikke bruke tvang eller andre inngrep i barnets personlige integritet, dersom andre fremgangsmåter er mulig. Bruk av tvang og andre inngrep i den personlige integritet skal gjennomføres så skånsomt som mulig, og skal ikke benyttes overfor barnet i større grad enn nødvendig."

Vi ber om at **DET ERSTATTES MED:** "Begrensninger i disse rettighetene kan kun gjøres hvis barnet utsetter seg eller andre for alvorlig fare, etter individuell vurdering og alltid så langt det er mulig i samarbeid med barnet. "

**Vi trenger en lov som legger opp til og nå inn til vonde og vanskelige følelser, det blir for enkelt i 2019 og ikke forstå dette. Når ungdommer har det vondt og vanskelig i livet sitt, må ikke loven legge opp til at barnevernsarbeidere skal svare tilbake på "politimåter".**

**Barnevernsarbeidere som har som hovedoppgave å gi omsorg og trygghet til barn, må ikke gjennom lov systematisk settes til å ta fra ungdom rettigheter, ut fra handlinger de gjør, som er smerteuttrykk. Den nye barnevernloven må sikre et barnevern som møter barn traumeinformert og traumesensitivt, ikke atferdsorientert.**

### **§ 10-3 Forebygging av tvangsbruk**

Institusjonen skal **i tett samarbeid med barna** arbeide systematisk for å forebygge bruk av tvang og andre inngrep i barnets personlige integritet. **Det må alltid lages en trygghetsplan. Den må inneholde barnets beskrivelse av hvordan det vil bli møtt trygt i situasjoner som oppleves utrygge eller vonde for barnet.**

#### **Forklaring**

I undersøkelsen "Hvis jeg var ditt barn" (fra unge i barnevernsinstitusjon) var et

tydelig hovedsvar fra 55 unge på institusjon at noe av det viktigste voksne på institusjon kan gjøre for å forebygge tvang, er å SAMARBEIDE MED BARNET om hvordan barnet kan stoppes trygt. Sammen med barnet, må de lage en plan for hva de voksne skal gjøre når barnet får det veldig vondt. Denne planen må følges av alle de voksne.

Ordet forebygging er et stort og diffust ord. Mange voksne har prøvd å "gjette" hva som er trygt for barn. De mener godt, men kan bomme og da kan det også bli verre for barnet. Det kan derfor ikke være opp til hver enkelt voksen i hver enkelt situasjon. Da kan det bli feil tiltak, og utrygge tiltak som trigger barnet mer. Derfor er det AVGJØRENDE at det tydelig i lovparagrafen står at voksne må samarbeide med barnet og at det står at det i samarbeid mellom barn og voksne lages en trygghetsplan.

### **§ 10-4 Å stoppe barn trygt, tvang er siste utvei ~~Generelle vilkår for bruk av tvang~~**

**Institusjonen må så langt det er mulig, stoppe barn på måter som oppleves trygge for barnet, bygd på planen for hvordan institusjonen skal stoppe vondt, laget i samarbeid mellom institusjonen og barnet. Det kan ikke brukes tvang før alle andre fremgangsmåter er prøvd og dokumentert, i samarbeid med barnet. Barnet må kunne uttale seg og en risikovurdering må gjøres, før tvang besluttet. Bruk av tvang gjennomføres tryggest mulig for barnet og må opphøre med en gang faren er over. Barnets uttalelse og risikovurderingen som er gjort, må alltid dokumenteres.**

~~Institusjonen skal ikke bruke tvang eller andre inngrep i barnets personlige integritet, dersom andre fremgangsmåter er mulig. Bruk av tvang og andre inngrep i den personlige integritet skal gjennomføres så skånsomt som mulig, og skal ikke benyttes overfor barnet i større grad enn nødvendig.~~

Det er ikke tillatt å refse barn fysisk, **isolere**, tvangsmedisinere, bruke mekaniske tvangsmidler eller annen fysisk tvang eller makt verken i straffe-, behandlings- eller oppdragelsesøyemed. **Husordensregler, rutiner eller lignende kan ikke innskrenke beboernes rettigheter og må ikke anvendes på en måte som kan gjøre det utrygt for eller skade barnet.(fra rettighetsforskriften)**

#### **Forklaring**

Vi ber om at § 10-4 - § 10-5 og § 10-6 slås sammen til en paragraf  
Forklaringer og begrunnelser for innspillene kommer derfor etter § 10-6

### **~~§ 10-5 Bruk av tvang i særskilte~~ **akutte nødsituasjoner****

~~Kortvarig fastholding eller bortvisning fra fellesrom kan brukes når det er nødvendig for at institusjonen skal kunne gi forsvarlig omsorg, eller for å ivareta trygghet og trivsel for alle på institusjonen.~~

### **FØRSTE ledd; Akutte faresituasjoner**

**Barn som er i fare for seg selv eller andre, må stoppes på en måte som oppleves tryggest mulig for dem. Trygghetsplanen følges (se § 10-3) så langt det er mulig.** Det kan brukes nødvendig tvang for å avverge fare for skade på ~~person eller vesentlig skade på eiendom~~ i alminnelige nødretts- og nødvergesituasjoner, jf. straffeloven §§ 17 og 18. **Bruk av isolasjon er ikke tillatt.**

~~Dersom situasjonen gjør det nødvendig å isolere barnet, er det bare institusjonens leder eller den lederen gir fullmakt, som kan beslutte at barnet skal isoleres.~~

Departementet kan gi forskrift om bruk av tvang i særskilte **akutte nødsituasjoner**.

### **ANDRE ledd; Kroppsvisitasjon**

~~Dersom det er begrunnet mistanke om~~ **overveiende sannsynlig** at barnet besitter tyvegods, farlige gjenstander, rusmidler, skadelige medikamenter, eller ~~brukerutstyr~~, kan barnet kroppsvisiteres **i to trinn** eller dets rom og eiendeler undersøkes. **Før det besluttet kroppsvisitasjon skal barnet gis anledning til å uttale seg. Opplysningene fra barnet skal dokumenteres, etter avtale med barnet.**

**Undersøkelse av kroppens hulrom er ikke tillatt. Krenkelse av kroppslig integritet er ikke tillatt.**

**Dersom beboeren eller den ansatte som skal foreta kroppsvisitasjon ønsker det, skal kroppsvisitasjon gjennomføres med to ansatte til stede. Kroppsvisitasjonen skal foretas av en person av det kjønn som oppleves tryggest for barnet og skal skje så skånsomt som mulig. (hentet fra rettighetsforskriften)**

Bare institusjonens leder eller den lederen gir fullmakt, kan beslutte at slike inngrep skal gjennomføres.

### **TREDJE ledd; kommunikasjonskontroll**

Post som kommer inn til institusjonen, kan kontrolleres når det er begrunnet **konkret** mistanke om at forsendelsen inneholder tyvegods, farlige gjenstander, rusmidler, skadelige medikamenter eller brukerutstyr.

### **FJERDE ledd; ransaking**

**Ransaking kan ikke gjennomføres mot barnets vilje uten at andre tiltak er prøvd. Samarbeid med barnet må først være prøvd og det må dokumenteres hvordan dette er gjort. Før det besluttet ransaking skal barnet gis anledning til å uttale seg. Opplysningene fra barnet skal dokumenteres, etter avtale med barnet.**

Dersom institusjonen finner tyvegods, farlige gjenstander, rusmidler, skadelige medikamenter eller brukerutstyr, skal den beslaglegge det. Ulovlige gjenstander, rusmidler eller medikamenter skal overleveres til politiet. Tyvegods skal overleveres til politiet eller eieren. Øvrige beslag kan tilintetgjøres, oppbevares eller overleveres til politiet.

### **FEMTE ledd rusmiddelprøve**

Barn over 15 år kan samtykke til å avlegge rusmiddelprøve av biologisk materiale. For barn under 15 år skal også de som har foreldreansvar samtykke. Dersom barnevernstjenesten har overtatt omsorgen for barnet, har barnevernstjenesten rett til å samtykke på vegne av foreldrene.

Departementet kan gi forskrift om rusmiddelprøver, kroppsvisitasjon, undersøkelse av eiendeler, kontroll av kommunikasjon og om håndtering av eventuelle funn.

### **§ 10-4, 10-5, 10-6 UTDYPENDE FORKLARING FRA BARN OG UNGE**

#### **BEGRUNNELSE FOR AT VI SLÅR SAMMEN ALLE I EN PARAGRAF**

#### **Kjære dere i departementet,**

Tvang mot barn i barnevernsinstitusjon er brukt i barnevernet i mange tiår, uten at konsekvensene og risikoen, både for ungdommen og samfunnet, har kommet godt nok fram. Risikovurderinger av å bruke tvang mot unge i barnevernet, er heller ikke gjort. Norge har nå fått mer kunnskap om hva tvangsbruk kan gjøre med barn og unge, og hovedrådene er veldig tydelige. Tvangsbruken som den nå er, kan ikke fortsette. Hvordan kan lovverk og opplæring gi støtte til så lite kloke tiltak i barn og unges liv, som er bygd på så lite kunnskap?

#### **FRA SIVILOMBUDSMANNEN HAR VI LÆRT:**

*På barnevernsfeltet har vi i 2018 fortsatt med besøk til akutt- og langtidsinstitusjoner. Et urovekkende funn som vi løfter frem i en av temaartiklene i denne årsmeldingen, er bruk av rutinemessig tvang. Forebyggingsenheten har ved besøk til flere barnevernsinstitusjoner avdekket bruk av tvangstiltak og begrensninger som ikke er i tråd med barns rettigheter. Det er bekymringsverdig at flere steder vi har besøkt, har hatt en uklar forståelse av lovverket, som i enkelte tilfeller har ført til lovbrudd og stor risiko for integritetskrenkelser.*

*Forebyggingsenheten har likevel ved flere besøk funnet at tvang blir brukt som del av regler eller rutiner. Dette kan skje i form av gjennomgang av bagasje og ransaking, begrensning av bruk av mobiltelefon eller av bevegelsesfrihet ved at ungdommer blir påtvunget voksenfølge eller atskilt fra resten av ungdomsgruppen i en periode.*

#### **OM KAP 10**

Barnevernsproffene prøvde i sist innspillsrunde å gi innspill og "heise noen røde flagg" til dette kapittelet i loven. Men i forslaget fra BFD ser vi ikke at hovedsvar fra undersøkelsene gjort med barn og unge i institusjon, har blitt tatt hensyn til. Det er vondt å se at i kap 10 om barneverninstitusjoner, mest handler om tvang, mer enn om hva institusjon faktisk skal gjøre bra for barn. Dette gir et trist og vondt fokus og lager vondt i magen hos mange ungdommer som har lest lovforslaget.

**VI BER STERKT OM** at kap 10 i forslaget fra BFD, ikke blir stående sånn. Det gir et svært farlig signal til institusjons Norge. Som det står nå, legges det opp til å fortsette og kanskje også forsterke dagens praksis med bruk av fastholding, isolasjon, skjerming, ransaking og fotfølging. Vi ber om at paragrafene 10-4, 10-

5, 10-6 slås sammen, for mer tydelig å beskrive og avgrense tvangsbruken i Norge - annerledes enn det er gjort tidligere.

### **OPPSUMMERTE ERFARINGER OG RÅD OM BRUK AV TVANG**

Innspillene til paragrafene 10-4, 10-5, 10-6 bygger på oppsummert kunnskap fra en undersøkelse blant 55 unge 14-20 år som har kjent tvang på kroppen.

I rapporten står det:

“Bruk av tvang har for mange av oss gjort at vi har mista tryggheten der vi bor. Når de første episodene skjer, der vi ser eller selv opplever tvang, skjer det samtidig noe inni oss. Disse voksne vi skulle være trygge på, selve barnevernet drevet av staten, de bruker makt på oss. Fysisk makt, i ulike former. Og de er satt til å gjøre det uten at de kjenner historien vår, vet hva bruk av tvang gjør inni oss eller hva det kan gjøre med livet vårt framover. Dette gjør det vanskelig eller umulig å kjenne på den tryggheten vi trenger, for å stole på voksne nok til å ha en type relasjon til dem, som kan gjøre forandring inni oss. Og det er der forandringene må skje, om livet skal bli bedre. Rus, kriminalitet, sinne, vold og selvskading kan vanskelig stoppes, uten at vi er trygge der vi bor. Bor vi på et sted der tvangsbruk er en del av livet på institusjonen, er det omtrent umulig å få det bedre inni seg.”

**OG MERK DERE DETTE:** Fire av fem som hadde blitt brukt tvang på, på institusjon, fortalte at de tidligere i livet har opplevd maktbruk, vold eller overgrep i egen familie. De fleste av disse har ikke fortalt om dette til barnevernet. En del har ikke fortalt til noen i det offentlige. Undersøkelsen viser også hva som skjer med unge etter bruk av tvang. Det sitter lenge i kroppen og har store konsekvenser i mange av ungdommenes liv. Den nye barnevernloven MÅ derfor gi strengere føringer om at alt annet må være prøvd før tvang brukes.

### **TVANG ØDELEGGER TILLIT OG MULIGHETEN FOR GOD HJELP**

Undersøkelsen viser også at å miste tillit, trygghet og respekt for voksne fordi de bruker ulike typer tvang, er alvorlig. Å oppleve seg som mindre verdt fordi voksne legger deg hardt ned eller følger etter deg, er også veldig alvorlig. Å oppleve at grensene for egen kropp på nytt blir tråkket over og at du like godt kan gi opp, burde vel heller ingen oppleve, fra voksne som vil hjelpe. Når de voksne som jobber i barnevernet kan tråkke over grensene til en ungdom, kan vel hvem som helst gjøre det? Da kan følelsen av å ikke være noe verdt, ta plass i kroppen. Fastholding, isolasjon, fotfølging og ransaking brukes, i den alderen der ungdommer skal lære og tro på både seg selv og andre mennesker. Det ødelegger tillit til voksne. Samtidig reduserer det muligheten for å hjelpe, mange har svart at bruken av tvang har tatt vekk all tilliten til barnevernet.

**Bygd på hovedrådene fra rapporten “Hvis jeg var ditt barn” må muligheten for bruk av tvang i barnevernet, risikovurderes før dette blir del av norsk lov. Konsekvensene som bruk av tvang har, må nøye veies opp mot i hvilke situasjoner dette skal kunne gjøres. Nå trengs en lov som legger rammer for å møte unge som har opplevd mye vondt, på gode måter.**

### **KROPPSVISITASJON**

Å oppleve kroppsvisitasjon har for mange gitt traumer og er noe av det verste og

mest inngripende du kan gjøre mot en ungdom. Du skal være helt naken foran voksne som du ikke kjenner, eller er trygg på. For mange gir det "flashbacks" til overgrep de har blitt utsatt for i oppveksten. **Derfor ber vi om at det lovfestes at kroppsvisitering skjer i to trinn og at det må være overveiende sannsynlig. Vi ber også om at det IKKE kan være lov å undersøke kroppens hulrom.**

**Vi vet at Sivilombudsmannen tidligere har anbefalt at kroppsvisitasjoner gjennomføres slik at personen kan ta av klærne i to trinn og ikke være helt naken. Personen kan få tilbake klærne til overkroppen før klærne til underkroppen må tas av. Dette er en praksis som tilrås av Den europeiske torturforebyggingskomiteen.**

## **ISOLASJON**

I undersøkelsen "Hvis jeg var ditt barn" hadde alle ungdommene opplevd holding, 3 av 5 hadde opplevd og bli isolert. De fleste svarte at de opplever isolasjon som en form for straff, etter noe de hadde sagt eller gjort. Svært få sa at situasjonene de hadde blitt isolert så hadde det vært alvorlig fare for liv eller helse.

De fleste svarte at isolasjon gjorde at de kjente seg utrygge. Mer enn halvparten beskrev at de kjente seg hjelpesløse eller maktesløse. Mange beskrev at de opplevde det som uforståelig eller umenneskelig at voksne gjør dette med ungdom. En av tre forteller at tvangen gjorde at de kjente seg farlige, og at de begynte og se på seg selv som farlige.

De fleste nasjonale anbefalinger for bruk av isolasjon, foreslår at dette ikke skal brukes for barn.

**Isolasjonen må ut av loven fordi det gjør ungdommer redde og desperate. Ungdommer føler de blir straffet fordi du har det vondt inni deg, og følelsen av at det blir de voksne mot deg. Du føler deg alene med det vonde.**

**Vi trenger en barnevernlov som sikrer at ikke flere ungdommer skal stoppes fra å gjøre skade på seg selv, ruse seg eller fra å skade andre - av voksne som systematisk lærer opp til fysisk maktbruk og andre tiltak som kan gjøre skade inni oss og gi oss nye traumer. Loven må gi barnevernsarbeidere mulighet til å jobbe bygd på barns kunnskap om hvordan stoppe unge som gjør farlige eller vonde ting med seg eller andre på en trygg måte.**

## **§ 10-7 SÆRLIGE REGLER FOR Å STOPPE TRYGT Særlige regler for opphold i atferdsinstitusjon**

Når barnet oppholder seg i en atferdsinstitusjon etter § 6-1 eller § 6-2, og i den grad det er nødvendig ut fra formålet med oppholdet, **skal institusjonen stoppe barn trygt** kan skal institusjonen i tillegg

a) Når en ungdom skal skade andre eller seg selv, møter institusjonen med ærlighet, varme ord og forståelse for at noe er vondt . ~~begrense barnets adgang til å bevege seg fritt innenfor og utenfor institusjonsområdet~~

b) Institusjonen stopper dem trygt ved å stå foran døra, gå ved siden av og snakke trygt og om at ungdommene er verdt ~~nekte barnet besøk~~

c) **begrensning i bevegelsesfrihet brukes kun når det er fare for liv og helse, og opphører når faren er over**

d) nekte barnet å bruke elektroniske kommunikasjonsmidler

~~d) inndra elektroniske kommunikasjonsmidler dersom barnet ikke retter seg etter institusjonens avgjørelse om å nekte bruk.~~

Vedtak om å begrense barnets bevegelsesfrihet og nekte besøk kan treffes for inntil **7** dager om gangen. Vedtak etter denne bestemmelsen skal ikke opprettholdes når **fare for liv og helse er over** lenger enn nødvendig. Institusjonen må fortløpende vurdere om begrensningene skal opphøre.

**Vurderingene dokumenteres.**

Vedtak om å nekte eller inndra et elektronisk kommunikasjonsmiddel kan treffes for inntil fire uker fra barnet ankommer institusjonen, og deretter for maksimum 14 dager om gangen. Vedtak etter denne bestemmelsen skal ikke opprettholdes lenger enn nødvendig. Institusjonen må fortløpende vurdere om begrensningene skal opphøre. **Vurderingene dokumenteres.**

~~Når fylkesnemnda har truffet vedtak om rusmiddeltesting av et barn som er plassert i atferdsinstitusjon etter § 6-2, kan institusjonen kreve at det tas prøver av biologisk materiale.~~

Departementet kan gi forskrift **om å stoppe trygt.** begrensninger i bevegelsesfrihet, besøksfrihet og bruk av elektroniske kommunikasjonsmidler, og om rusmiddeltesting i atferdsinstitusjon.

### Forklaring

Tenker BLD over hva denne paragrafen betyr? I § 10-4 er det en setning som sier "Det er ikke tillatt å refse barn fysisk, tvangsmedisinere, bruke mekaniske tvangsmidler eller annen **fysisk tvang** eller makt verken i straffe-, **behandlings-** eller oppdragelsesøyemed." det er direkte motsigende mot at det er egne lovparagraf som utvider retten til å bruke fysisk tvang mot barn som er på tvang.

Hvis denne loven skal være for BARN som bor på institusjon, BARN som ofte har opplevd vold eller overgrep i barndommen, kan vi ikke ha UTVIDA rett til å bruke mer tvang på dem enn andre barn i samfunnet. Da skader vi barn. Vil BLD ha en lov som skader barn?

Vi er de samme barna som er stille, gråter eller selvskader selv om vi ruser oss, er sinte og gjør kriminelle handlinger. Vi har opplevd de samme tingene, og trenger de samme tingene. Vi trenger voksne som kan stoppe oss trygt, og som kan bruke nødverge når det er fare for liv. Vi trenger trygge voksne som kan nå inn bak alle uttrykkene våre.

Vi har blitt straffet nok i livet, og blitt utsatt for ting som vi aldri burde blitt utsatt for. Vi kan ikke flytte på barneverninstitusjoner som straffer oss om igjen. Hvordan skal vi da klare oss i livet etterpå?

Denne paragrafen bygger på et slemt barnesyn, der ungdom som har det vondt inni seg blir sett på som kriminelle og som mennesker som kan behandles med å ta mye makt over dem utenfra. Dette mener vi er ille. Det er vondt å lese – og gjør at det at adferdsbegrepet i høyeste grad lever videre inne i loven.

I undersøkelsen "Hvis jeg var ditt barn", svarte alle ungdommene at de innerst inne har villet blitt stoppet fra å gjøre vonde eller farlige handlinger. Men de måtte bli stoppet på måter som oppleves trygge for dem. Mange svarte at det er viktig at de blir stoppet på måter som i minst mulig grad gjør at de mister selvfølelse og tar bort tillit til voksne. Vi ber om at barnesynet endres i denne paragrafen, og fokuset.

### **§ 10-9 Saksbehandling og klage**

Avgjørelser om bruk av tvang etter § 10-5 annet ledd, § 10-6, § 10-7 annet ledd og § 10-8 er enkeltvedtak. Avgjørelsene skal begrunnes, protokollføres og forelegges tilsynsmyndigheten. **Barnets beskrivelse av bakgrunn for situasjonen og selve situasjonen må være utgangspunkt for protokollføringen.**

**Barnet skal få mulighet til å selv ville forklare seg muntlig, dette må ungen selv få velge. Barnet må få velge om de vil skriftlig eller muntlig klage**

**Innen en uke skal protokollen skrives og sendes inn**

Barnet og foreldre kan klage til fylkesmannen på enkeltvedtak og brudd på andre regler om rettigheter på institusjonen. Fylkesmannen kan prøve alle sider av saken. Fylkesmannen skal også behandle andre muntlige og skriftlige henvendelser fra barnet og foreldrene.

Institusjonens leder skal informere dem det gjelder, om at de har mulighet til å klage. **En barnet er trygg på fra** institusjonen skal bistå barn som ønsker det, med å utforme og oversende klager.

Departementet kan gi forskrift om saksbehandling og klage ved institusjonsopphold.

### **Forklaring**

De fleste ungdommene i rapporten "hvis jeg var ditt barn" var usikre på hva som var meningen med protokoll. Det som ble skrevet var bare fra selve hendelsen, men som oftest hadde jo hovedgrunnen til at de hadde blitt lei seg eller sint, skjedd før. Noe hadde som oftest skjedd, med de ansatte på selve institusjonen, følelser etter for eksempel en telefonsamtale med noen i familien eller etter nylige opplevelser med venner. Dette var som oftest ting ungdommene ikke hadde fått snakka om. Når det skulle skrives rapport uten at noe av dette ble tatt med, ble rapporten overfladisk.

Mange av ungdommene opplevde i tillegg at de voksne hadde overdrevet hendelsene for å sikre at de ikke skulle bli tatt for å ha brukt tvang ulovlig. De voksne underrapporterte hvor lenge og hvor hard tvang de hadde brukt.

Et annet hovedsvar var at ungdommene følte at deres side av det som skjedde ikke kom frem. De ble ikke spurt om å beskrive sin opplevelse av tvangen. Da ble det vanskelig for dem å si noe, fordi de som gjorde tvangen var flere sammen, og de opplevde at de hadde makten.

**Vi ber om at barnets beskrivelse av bakgrunn for situasjonen og selve situasjonen må være utgangspunkt for protokollføringen. Dette for å sikre rettsikkerhet for barn som blir utsatt for tvang.**

### **§ 10-10 Generelle krav til barnevernsinstitusjoner**

Enhver barnevernsinstitusjon skal være godkjent av barne-, ungdoms- og familieetaten.

Institusjonen skal ha en definert målgruppe og konkrete beskrivelser at hvordan barnevernsinstitusjonens ansvar (§ 10-1) gjøres i praksis. ~~et formulert mål for sin faglige virksomhet.~~ Institusjonen skal arbeide med ~~anvende~~ metoder som er faglig og etisk forsvarlige og tilpasset institusjonens målgrupper og ~~målene for~~ institusjonens virksomhet.

Institusjonen skal til enhver tid ha forsvarlig bemanning og kompetanse. Institusjonen skal ha en leder og en stedfortreder.

Institusjonen skal ha en skriftlig plan for sin virksomhet. Institusjonen skal føre internkontroll for å sikre forsvarlig drift.

Departementet kan gi forskrift om internkontroll og nærmere krav til kvalitet i institusjonene.

### **§ 10-11 Godkjenning og kvalitetssikring av barnevernsinstitusjoner**

~~Barne-, ungdoms- og familieetaten regionalt~~ **Statens helsetilsyn** skal godkjenne barnevernsinstitusjoner.

En barnevernsinstitusjon kan godkjennes bare dersom den drives i samsvar med denne loven med forskrifter og ellers drives på en forsvarlig måte. Godkjenningen skal gjelde for bestemte målgrupper.

Barnevernsinstitusjoner kan bestå av flere institusjonsavdelinger. Dersom en institusjonsavdeling utfører selvstendige faglige og administrative oppgaver, må den ha egen godkjenning.

Etter at godkjenning er gitt skal barne-, ungdoms- og familieetaten følge med på at vilkårene for godkjenning er til stede. Dersom institusjonen ikke lenger oppfyller vilkårene for godkjenning, skal det treffes vedtak om bortfall av godkjenning.

Avgjørelser om godkjenning er enkeltvedtak og kan påklages til sentralt nivå i ~~barne-, ungdoms- og familieetaten~~ **Helsetilsynet**.

Departementet kan gi forskrift om godkjenningsordningen, om regnskapsføring og om offentlige myndigheters innsyn i regnskapene.

### **Forklaring**

Hensikten om at også statlige institusjoner skal godkjennes er veldig god og det er vi enig i! Det som er litt skummelt er at Bufetat som eier sine egne institusjoner, er de samme som skal godkjenne dem. Vi foreslår at statens helsetilsyn som er en uavhengig part må godkjenne institusjoner ut i fra en metodikk som sier noe om hvordan en godkjenning skal gjennomføres.

## **§ 10-12 *Inntak i og utskrivning fra statlige barnevernsinstitusjoner***

Dersom det er besluttet at et barn skal ha plass i en institusjon, kan institusjonen **som utgangspunkt** ikke nekte å ta imot barnet. **Unntak kan være hensyn til ungdommene som bor der.**

Barn kan ikke utskrives fra institusjonen før tiden uten samtykke fra barnevernstjenesten.

Dersom det er uenighet om hvorvidt et barn skal tas inn ved eller skrives ut fra en institusjon, kan det kreves at saken avgjøres av fylkesmannen i det fylket der institusjonen ligger.

## **§ 10-13 *Kartlegging Barnets behov under opphold på barnevernsinstitusjon***

Barnevernsinstitusjonen skal ~~kartlegge barnet under oppholdet~~ **etter innflytting regelmessig snakke med barnet om hva slags behov de har på institusjonen og hvilken hjelp de trenger på institusjonen og utenfor.** Formålet med **dette** kartleggingen skal være å tilrettelegge tilbudet for det enkelte barnet.

### **Forklaring**

Kartlegging gir et bilde av uttrykkene og handlingene våre, men jobber dere ikke med å komme inn til det som ligger bak, vil det ikke bidra til at vi får det bedre.

Inni oss kan det være mye vondt fra tidligere og det må dere hjelpe oss med å håndtere på gode måter. Med kartlegging blir det et stort fokus på det «ytre» men for å gi oss et tilrettelagt tilbud må dere se bak, finne ut hva det handler om. Når vi kartlegges kan vi føle på at dere tenker det er noe galt med oss, og da får vi etterhvert det synet på oss selv også. Det kjennes ikke godt å bli lett etter problemer på av de som skal gi oss omsorg og kjærlighet. Da kan det bli mye vanskeligere å få tillit til dem.

De færreste av oss svarer ærlig på kartlegging som går ut på hvordan vi er og hva vi gjør, og hvis vi skal få hjelp ut i fra kartleggingen, kan hjelpen bli veldig feil og overfladisk.

## Kapittel 11 Omsorgssentre for enslige mindreårige asylsøkere

### **§11-1 Opphold på omsorgssenter for enslige mindreårige asylsøkere**

Barn som har kommet til Norge og søker om beskyttelse etter utlendingsloven, og som ikke er i følge med foreldre eller andre med foreldreansvar, skal få tilbud fra barne-, ungdoms- og familieetaten om opphold på et omsorgssenter for enslige mindreårige asylsøkere.

Tilbudet skal gjelde fra barnet blir overført fra utlendingsmyndighetene til barne-, ungdoms- og familieetaten og frem til barnet blir bosatt i en kommune eller forlater Norge.

Denne bestemmelsen gjelder barn som er under ~~15 år~~ **18 år** når de søker om beskyttelse. For barn over ~~15~~ **18** år gjelder.

### **§ 11-2 Omsorgsansvar for barnet**

Når barnet oppholder seg på et omsorgssenter, har barne-, ungdoms- og familieetaten omsorgsansvaret for barnet. Omsorgssenteret skal utøve omsorgen på vegne av barne-, ungdoms- og familieetaten.

Omsorgssenteret skal gi barnet forsvarlig **god** omsorg og bidra til at barnet får nødvendig oppfølging og **systematisk hjelp til det barnet sier det trenger** behandling.

Forklaring se kap 10 barneverninstitusjoner §10-1

**Kapittel 12 er flyttet mellom kap 1 og 2**

## Kapittel 13 Taushetsplikt, opplysningsplikt og adgang til å gi opplysninger

### **13-2 Plikt til å melde fra til barnevernstjenesten**

Enhver som utfører tjeneste eller arbeid for et forvaltningsorgan, skal uten hinder av taushetsplikt melde fra til barnevernstjenesten. **Dette må gjøres i samarbeid med barnet.** ~~uten ugrunnet opphold~~

- . a) når det er grunn til å tro at et barn blir eller vil bli mishandlet, utsatt for alvorlige mangler ved den daglige omsorgen eller utsatt for annen alvorlig omsorgssvikt
- . b) når det er grunn til å tro at et barn har en livstruende eller annen alvorlig sykdom eller skade og ikke kommer til undersøkelse eller behandling,
- . c) når det er grunn til å tro at et barn med nedsatt funksjonsevne eller et spesielt hjelpetrengende barn ikke får dekket sitt særlige behov for behandling eller opplæring
- . ~~d) når et barn viser alvorlig utagerende atferd i form av alvorlig eller gjentatt kriminalitet, misbruk av rusmidler eller på annen måte viser utpreget normløs atferd –~~ **når et barn viser smerteuttrykk i form av selvskading, vold, rus eller kriminalitet.**
- . e) når det er grunn til å tro at et barn blir eller vil bli utnyttet til menneskehandel.

### Forklaring

Et lovverk som gjør det tydelig at hver enkelt voksen har ansvar for vår sikkerhet, er bra. MEN det er skummelt og skadelig for barn hvis det ikke samtidig gjøres helt klart at all opplysningsplikt og meldeplikt MÅ gjøres etter avtale med barnet. Mange barn skjønner at det de har sagt er blitt fortalt videre, uten at de vet og da har de mistet tillit både til melder og barnevern. Hvis voksne "tar over regien" og melder uten at barnet vet, blir det vanskelig for barnet å forklare mere til barnevernet. Barn føler at de ikke kan snakke trygt, verken til barnevernet eller andre voksne i systemet. Hvis voksne skal melde til barnevernet, må barnet alltid informeres om dette, og det må avtales med barnet når og hvordan dette skal gjøres. Informasjon om det barnet har fortalt, må aldri gå videre til barnevernet – uten at barnet vet.

Hensynet til at mange barn trenger tid til å etablere trygghet til den voksne for å kunne fortelle det viktigste, må veie tyngre enn ønske om rask handling. Unntak er når barn er i direkte livsfare. Det at Norge de siste årene har instruert barnevernsarbeidere og samarbeidspartnerne om å melde videre uten at dette gjøres på en trygg måte og i samarbeid med barnet, har vært direkte skadelig for svært mange barn og ført til at barn ikke forteller eller trekker tilbake det de har begynt å fortelle. Se undersøkelsen Rett og Sikkert for oss (FF Kunnskapssenter, 2019), der 130 barn som har vært i Barnehus deltok, her var dette et av hovedfunnene.

Plikten for å melde fra til barneverntjenesten, må ikke knyttes til at et barn viser atferd. Det vil som tidligere beskrevet, signalisere et gammeldags lovverk. Den nye barnevernloven må nå tydelig vise at den ser på selvskading, vold, rus eller kriminalitet som SMERTEUTTRYKK og ikke som "normløs atferd". Dette høres ut som en lov fra 1950-tallet.

## **§ 13-4 Pålegg om å gi opplysninger**

AKUTT må erstattes med HASTE

# **Kapittel 14 Behandling av saker i fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker**

## **§ 14-5 Hovedprinsippene for saksbehandlingen i fylkesnemnda**

Saksbehandlingen skal være rettferdig, forsvarlig, rask, effektiv og tillitsskapende. Fylkesnemnda skal sørge for at partene i saken

- . a) får argumentere for sin sak og føre bevis, normalt ved muntlige forklaringer direkte for nemnda
- . b) får mulighet til å imøtegå motpartens argumentasjon og bevis
- . c) behandles likeverdig og får nødvendig veiledning.

**Der barn ikke er part, bør de gis mulighet til å høres direkte av nemndsleder (se § 14-13)**

Fylkesnemnda skal sørge for at bevisførselen gir et forsvarlig avgjørelsesgrunnlag, og skal foreta en selvstendig og reell vurdering av sakens bevis. Fylkesnemndas vedtak og andre viktige avgjørelser skal begrunnes.

Nemndlederen har ansvaret for at saker behandles i samsvar med første og annet ledd. Nemndlederen skal planlegge og lede saksforberedelser, forhandlingsmøter og rådslagningsmøter blant nemndas medlemmer. Nemndlederen skal påse at saksbehandlingen er tilpasset sakens art, omfang og vanskelighetsgrad.

## **§14-13 barns medvirkning i saker hos fylkesnemnda**

~~Fylkesnemnda må foreta en konkret vurdering i den enkelte sak om hvordan barnet skal medvirke under fylkesnemndas behandling av saken. Barnet kan uttale seg direkte til fylkesnemnda, eller fylkesnemnda kan oppnevne en talsperson for barnet eller oppnevne en sakkyndig til å snakke med barnet. Departementet kan gi forskrift om barns medvirkning i saker for fylkesnemnda~~

***Barnets mening skal tillegges vekt i fylkesnemndas vurdering.***

*Et barn som er i stand til å danne seg egne synspunkter, skal informeres og gis anledning til å uttale seg direkte for fylkesnemnda **eller fylkesnemndas leder,** før det treffes vedtak i sak som berører barnet. **Dette må gjøres på en måte em oppleves trygg for barnet.** Hvis barnet ikke ønsker å uttale seg direkte for fylkesnemnda, skal barnet gis anledning til å uttale seg på annen måte. Departementet kan gi forskrift om høring av barn i fylkesnemndene.*

## Forklaring

Forslaget fra BFD er et STORT steg tilbake i forhold til det som lovutvalget foreslo. Lovutvalgets forslag (i blått) gir alle barn rett til å uttale seg i saker om sitt eget liv. Og det skulle kanskje bare mangle? Dette er å ta Barnekonvensjonen på fullt alvor og er i fullt samsvar med hovedsvarene fra barn til hva som er rettsikkert for barn. Vi ber sterkt om at det som sto i NOUen legges til grunn for den nye paragrafen om å høre barn i fylkesnemnda:

*NOUen sitt forslag §103:*

*Et barn som er i stand til å danne seg egne synspunkter, skal informeres og gis anledning til å uttale seg direkte for fylkesnemnda før det treffes vedtak i sak som berører barnet. Hvis barnet ikke ønsker å uttale seg direkte for fylkesnemnda, skal barnet gis anledning til å uttale seg på annen måte. Departementet kan gi forskrift om høring av barn i fylkesnemndene.*

## § 14-16 Møter for lukkede dører

Fylkesnemndas møter holdes for lukkede dører.

Nemnda kan likevel beslutte at møtet skal holdes helt eller delvis for åpne dører, når partene begjærer det eller samtykker til det, og nemnda finner det ubetenkelig til **barnets beste. Barnet har rett til å uttale seg om dette, og barnets mening skal tungt vektlegges.**

Dersom partene samtykker, og nemnda finner det ubetenkelig **til barnets beste**, kan nemnda beslutte at personer som har tilknytning til en av partene, **hvis de er trygge for barnet**. Kan være til stede under forhandlingene. Det samme gjelder for personer som ønsker å være til stede i opplæringsøyemed. Nemnda kan på samme vilkår gi personer adgang til å være til stede under forhandlingene og ved nemndas rådslagningsmøte når det skjer i forskningsøyemed.

Personer som får være til stede etter denne bestemmelsen, har taushetsplikt og referatforbud hvis ikke nemnda beslutter noe annet.

## Forklaring

Barnets mening om lukkede dører må vektlegges tungt, for det er tross alt barnet liv som legges frem i retten, og det er viktig at hensynet til barnet vektlegges tungt opp mot de voksne. særlig for å legge til rette for at de barna som ikke har partsrett skal få mulighet til trygt å direkte uttale seg i nemnda. Husk at alle barn har rett til privatliv.

Når det gjelder media så opplever barn å bli gjenkjent, selv om medieoppslagene er anonymisert. Dette gjelder ikke kun i bygder, men også i større byer. Og det er barna som må leve med den påkjenningen at folk rundt barnet vet om noe av det verste, mest private som har skjedd. Lukkede dører i nemnda er viktig for barns rettssikkerhet, der barnet ikke ønsker åpne/delvis åpne dører.

**I de resterende paragrafene i kap 14 ber vi om at begrepet AKUTT erstattes med HASTE**

## § 14-25 Samtaleprosess

Nemndlederen kan tilby partene å igangsette en samtaleprosess som alternativ til ordinær behandling, dersom saken er egnet for det. Formålet er å gi partene mulighet til å bli enige om frivillige løsninger til barnets beste, som hel eller delvis løsning på saken. Partene må samtykke til samtaleprosess. Private parter skal representeres av advokat.

Nemndlederen har et særskilt ansvar for å **samarbeide tett med barnet**, se til at hensynet til barnets beste og de private partenes rettssikkerhet blir ivarettatt. **Et barn som er i stand til å danne seg egne synspunkter, skal informeres og gis anledning til å uttale seg direkte for nemndsleder før samtaleprosess. Hvis barnet ikke ønsker å uttale seg direkte for nemndsleder, skal barnet gis anledning til å uttale seg på annen måte.**

Nemndlederen kan når som helst avbryte samtaleprosessen og henvise saken til ordinær behandling.

Departementet kan gi forskrift om gjennomføring av samtaleprosess, herunder om unntak fra fristkravene i kapittel 14.

### Forklaring

Ideen om et alternativ til ordinær fylkesnemndsbehandling samsvarer i stor grad med svar fra barn og unge, fordi det tar utgangspunkt i dialog. Men det må "rigges" riktig for at det skal bli trygt og rettssikkert for barn. Samtaleprosessen må ta utgangspunkt i barnet – både i planlegging, gjennomføring og avslutning. Nemndsleder må gjøre hele "riggen" i tett samarbeid med barnet. Da må nemndsleder prate med barnet alene eller sammen med barnets trygghetsperson, så barnet trygt kan si hva som er viktig for seg. Barnet må få være med å planlegge hvem som skal være til stede og hvorfor. Barnet må få være med å bestemme hva som skal snakkes om og hva som ikke skal bli sagt under samtaleprosessen. Svært mange barn og unge sier også at det er veldig viktig at nemndsleder passer på sånn at det ikke bare blir de voksne som prater over hodet på barnet, men at barnet blir hovedpersonen i møtet.

Underveis i møtet og samtaleprosessen må nemndsleder ha tydelig ansvar for å hele tiden sjekke av med barnet, om det som sier stemmer ut fra hvordan det kjennes for barnet. Barnets stemme må løftes trygt og tydelig foran – hele tiden i samarbeid med barnet. Barnets ønsker og synspunkter må danne utgangspunkt for hele prosessen. Barnet kan alltid ha med seg trygghetspersonen.

Vi ber også om at barn og unges kunnskap må tidlig og helt grunnleggende inn dersom BFD skal lage en forskrift om samtaleprosess.

## Kapittel 15 Kommunens og barneverntjenestens ansvar og oppgaver

## **§ 15-1 Kommunens ansvar for å forebygge omsorgssvikt**

Kommunen skal fremme gode oppvekstvilkår gjennom tiltak for å forebygge at barn og unge utsettes for omsorgssvikt eller utvikler atferdsproblemer. Kommunen skal sørge for å samordne sitt tjenestetilbud til barn og familier.

Kommunestyret skal selv vedta en plan for kommunens forebyggende arbeid etter første ledd. Planen skal beskrive hva som er målene for arbeidet, hvordan arbeidet skal organiseres og fordeles mellom etatene i kommunen, og hvordan etatene skal samarbeide.

**Kommunen har ansvar for at alle barn i barnehage og grunnskole får systematisk og grundig informasjon om hva voksne og andre barn ikke har lov til å gjøre med barn, hva barnevernet er og kan hjelpe med og hvordan komme i kontakt med barnevernet. Informasjonen bør gis i samarbeid med barn.**

### **Forklaring**

Vi er glade for at det i § 15-1 så tydelig står at kommunen har ansvar for å lage god oppvekst for alle barn og unge i kommunen og at de ulike tjenestene i kommunen samarbeider.

Dette ber vi om at blir stående. Vi ønsker oss en endring i denne paragrafen. BarnevernsProffer har siden 2009, da Forandringsfabrikken første gang hørte unge om hvordan barnevernet kjennes, sterkt uttrykt at mange barn ikke har visst hva voksne og andre barn ikke har lov til å gjøre med barn. Mange har heller ikke visst hva barnevernet virkelig er og hvordan de jobber. Det vi har visst om barnevernet, har de fleste av oss fått vite av foreldre eller andre i familien – ofte har denne informasjonen skremt oss. Vi har heller ikke visst hvordan vi kan komme i kontakt med barnevernet.

Vi ber derfor om et nytt avsnitt som gir kommunen ansvar for direkte å informere alle barn og unge i kommunen om hva voksne og andre barn ikke har lov til, hva barnevernet er og hvordan barn kan kontakte barnevernet.

## **§ 15-2 Kommunens overordnede ansvar for barnevernstjenesten**

Kommunen har ansvar for å utføre de oppgavene i denne loven som ikke er lagt til et statlig organ.

Kommunen har ansvaret for nødvendig opplæring av barneverntjenestens personale. **Opplæringen må bygge på kunnskap fra barn, fra forskning og fra praksis.** Personalet er forpliktet til å delta i den opplæringen som blir bestemt, og som anses nødvendig for å holde deres kvalifikasjoner ved like. Kongen kan gi forskrift om opplæring.

Kommunen skal ha internkontroll for å sikre at kommunen utfører oppgavene sine i samsvar med krav fastsatt i lov eller i medhold av lov. **Som et ledd i internkontrollen skal kommunen systematisk innhente tilbakemeldinger fra barn og foreldre.** Kommunen må kunne gjøre rede for hvordan den

oppfyller kravet til internkontroll. Departementet kan gi forskrift om internkontroll.

### **Forklaring**

Den offisielle definisjonen av kunnskap i barnevernfeltet, fremhever et tredelt kunnskapsgrunnlag, der forskning, praksiskunnskap og kunnskap bygget på tilbakemeldinger og råd fra barn og foreldre, er likestilt. Kompetansesatsinger har vært satt igang de siste årene, uten at denne forståelsen har vært tatt på alvor. Det foreligger etterhvert betydelig dokumentasjon av hvordan barn og unge i barnevernet opplever tjenestene de mottar. Derfor er det nå nødvendig at barnevernloven sikrer at denne kunnskapen blir en likestilt del i opplæring av barnevernsarbeidere.

I Norge pr juli 2019, er det svært få kommuner som systematisk henter inn tilbakemeldinger fra barn og foreldre. Noen få kommuner gjør dette, gjennom ulike typer brukerundersøkelser. Forandringsfabrikken har de siste tre årene systematisk ledd etter eksempler rundt i Norge, på at kommuner gjør dette, men resultatene er nedslående. Derfor mener vi det er helt nødvendig å lovfeste en forpliktelse til å innhente tilbakemeldinger. Vi mener at det IKKE ER MULIG å si noe om kvaliteten i barnevernet uten at de som mottar tjenestene beskriver dette. Også derfor må dette nå lovfestes. Kommunens innsats på dette område må inngå i nasjonale kvalitetsmålinger.

## **§ 15-3 Barnevernstjenestens organisering og oppgaver**

I hver kommune skal det være en barnevernstjeneste som utfører oppgaver etter denne loven. Barnevernstjenesten skal ha en leder.

Barnevernstjenesten skal blant annet

- a) gjennomgå og vurdere bekymringsmeldinger
- b) treffe vedtak om hjelpetiltak
- c) forberede saker for behandling i fylkesnemnda
- d) iverksette og følge opp tiltak.

Barnevernstjenesten skal være tilgjengelig til enhver tid.

Barnevernstjenesten skal rapportere til kommunestyret selv minst én gang i året om tilstanden i barnevernstjenesten og om kommunens oppfyllelse av plikter i eller i medhold av loven. **Rådmannen eller politikere kan IKKE instruere barnevernet i enkeltsaker.**

### **Forklaring**

At barnevernstjenesten skal rapportere til politikerne er fint og barn sier JAAA. Det er viktig at politikerne kan si noe om barnesyn, verdigrunnlag og metodevalg. Rapporten til politikerne må omfatte tilbakemeldinger fra barn og foreldre, se § 15-2. Det er veldig viktig bygd på hovedsvar fra barn, at rådmann eller politikere IKKE kan behandle eller på andre måter påvirke enkeltsaker.

## **§ 15-4 Barnevernstjenestens saklige ansvarsområde**

Barnevernstjenesten har ansvar for å gi hjelp, omsorg og beskyttelse når det er nødvendig på grunn av barnets omsorgssituasjon. ~~eller atferd.~~

### **Forklaring**

Barnevernets kjerneoppgave må tydelig være å beskytte barn når de som har omsorgen for barnet svikter. Kunnskap fra forskning, fra praksis og fra barn forteller at de som er utsatt for omsorgssvikt har ulike former for symptomer. Noen av disse symptomene har til nå i barnevernet blitt omtalt som atferd. Vi ber IGJEN sterkt om at ordet atferd TAS UT av norsk barnevernlov. Ny kunnskap viser at ulike former for atferd er smerteuttrykk som viser smertefulle opplevelser og følelsesmessige opplevelser i barnets liv. Barnevernets ansvar MÅ da være å forstå og møte disse formene for smerteuttrykk.

## **§ 15-6 Barnevernstjenestens plikt til å samarbeide med andre instanser**

Barnevernstjenesten skal samarbeide med andre offentlige instanser når det kan bidra til å løse oppgaver som den er pålagt etter denne loven.

Barnevernstjenesten bør også samarbeide med frivillige organisasjoner som arbeider med barn og unge.

Barnevernstjenesten skal utarbeide en individuell plan for et barn som har behov for langvarige og koordinerte tiltak eller tjenester, dersom det er nødvendig for å skape et helhetlig tilbud for barnet, og det foreligger samtykke. **Dette kan bare gjøres i tett samarbeid med barnet det gjelder.**

Barnevernstjenesten skal, **i tett samarbeid med barnet det gjelder**, samarbeide om planen med andre instanser som barnet mottar tiltak fra. Departementet kan gi forskrift om planens målgrupper og innhold.

### **Forklaring**

At tjenester skal samarbeide tett, er bra. MEN dette kan ikke gjøres uten at barnet er helt i sentrum for dette samarbeidet. Hvis samarbeid gjøres over hodet på et barn, kan dette ødelegge for trygghet og mulighetene for god hjelp.

## **§ 15-12 Kommunens adgang til å kreve egenbetaling fra barn**

~~Når et barn er plassert utenfor hjemmet som følge av et vedtak etter denne loven, kan kommunen kreve at barnet helt eller delvis skal dekke kostnadene med oppfostringen så lenge oppholdet varer.~~

~~Egenbetaling som nevnt i første ledd kan bare kreves dersom det anses som rimelig. Det kan ikke kreves dekning i barnets formue eller avkastning av formuen eller i barnets egne, opparbeidede midler.~~

~~Fylkesnemnda avgjør kravet dersom det vedtaket som gir grunnlag for oppholdet, hører inn under fylkesnemndas myndighetsområde.~~

~~Departementet kan gi forskrift om kommunens adgang til å kreve egenbetaling fra barn.~~

### **Forklaring**

Vi ber om at hele denne paragrafen fjernes og erstattes med en paragraf som sikrer barnets muligheter for egen bolig. Barn i barnevernet har sjelden egne økonomiske midler. Den viktigste kilden til inntekt for barnet vil være pensjon fra folketrygden hvis en eller begge foreldrene er død. Når det er sånn, mener vi at det er urimelig at barnevernet skal kunne kreve refusjon, da dette er det eneste arven disse barna noen gang kan få. Det vil i stedet være lurt om barnevernet hjalp barna til å spare disse pengene til bolig.

## **Kapittel 16 Statlig barnevernsmyndighet**

### **§ 16-3 Barne-, ungdoms- og familieetatens ansvar og oppgaver**

Barne-, ungdoms- og familieetaten skal yte tjenester og tilby tiltak etter denne loven til barn og unge som oppholder seg i Norge.

Barne-, ungdoms- og familieetaten skal etter anmodning fra kommunen

- . a) bistå barnevernstjenesten med plassering av barn utenfor hjemmet når det treffes ~~akutt~~**haste**vedtak etter §§ 4-1, 4-2, 4-4 eller 4-5
- . b) bistå barnevernstjenesten med plassering av barn i fosterhjem
- . c) bistå barnevernstjenesten med plassering av barn i barnevernsinstitusjon. Etaten kan i særlige tilfeller tilby plass i spesialisert fosterhjem.

Barne-, ungdoms- og familieetaten skal videre

- ~~. a) rekruttere og gi grunnleggende opplæring til fosterhjem~~
- ~~. b) etablere og drifte barnevernsinstitusjoner etter denne loven som også kan ha tilknyttede spesialisttjenester for omsorg og behandling av barn~~
- . c) godkjenne barnevernsinstitusjoner i samsvar med § 10-11 og sentre for foreldre og barn i samsvar med § 10-16.

Barne-, ungdoms- og familieetaten kan tilby barnevernstjenesten

- . a) utredning av omsorgssituasjonen til barn i alderen 0–6 år dersom det er stor usikkerhet ved om et barn utsettes for alvorlig omsorgssvikt—
- ~~. b) hjelpetiltak i etterkant av utredning etter bokstav a når det er nødvendig for at barnet skal få forsvarlig hjelp—~~
- ~~. c) spesialiserte hjelpetiltak i hjemmet dersom slike tiltak kan forhindre at barn blir plassert utenfor hjemmet.—~~

For å oppfylle plikten til å bistå kommunene etter annet ledd skal barne-, ungdoms- og familieetaten ha et tiltaksapparat **i form av institusjonsplasser** som er tilgjengelig og tilstrekkelig differensiert.

Barne-, ungdoms- og familieetaten skal gjennomføre internkontroll for å sikre at oppgavene utføres i samsvar med de kravene som er fastsatt i loven eller i medhold av loven. Internkontrollen skal være systematisk og tilpasset virksomhetens egenart, aktiviteter og risikoforhold. **Det skal hentes inn tilbakemelding fra barn og foreldre på hvordan de opplever tiltakene.** Etaten skal også kunne redegjøre for hvordan kravene oppfylles. Departementet kan gi forskrift om internkontroll.

Departementet kan gi forskrift om barne-, ungdoms- og familieetatens myndighet, oppgaver og organisering på sentralt, regionalt og lokalt nivå.

### **Forklaring**

Det er rart å se at alt arbeidet som har satt i gang med ønske om å forandre ansvarsfordelingen mellom stat og kommune ift tiltaksapparat ikke gjenspeiles på noen måte i lovforslaget.

Arbeidet med å rekruttere og gi grunnleggende opplæring til fosterhjem, må være kommunenes oppgave. Dette er helt i samsvar med kunnskap fra barn. Den viktigste begrunnelsen for dette er ifølge barn at fosterhjem bør rekrutteres i nettverket til barnet eller i barnets nærmiljø. Opplæring bør gjøres i kommunens regi og i samarbeid med barn.

Hjelpetiltak må være et kommunalt ansvar. Kunnskap fra barn sier tydelig at de "kunnskapsbaserte" hjelpetiltakene (MST mv) ikke sikrer god hjelp. Se videre kommentarene under § 16-4.

Vi ber om at det nå tydelig kommer inn i loven at tilbakemelding fra barn og foreldre skal hentes inn og være en viktig del av Bufetat sin internkontroll.

\_\_\_\_\_

## **Kapittel 17 Statlig tilsyn**

### **§ 17-2 Fylkesmannens tilsynsansvar**

Fylkesmannen skal føre tilsyn med lovligheten av kommunens oppfyllelse av plikter etter denne loven og forskrifter til loven. Reglene i lov 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner kapittel 10A gjelder for denne tilsynsvirksomheten.

Fylkesmannen skal føre tilsyn med at barnevernsinstitusjoner, sentre for foreldre og barn og omsorgssentre for enslige mindreårige drives i samsvar med denne loven og forskrifter til loven.

Fylkesmannen skal også føre tilsyn med lovligheten av andre statlige tjenester og tiltak etter denne loven. Ansvarer omfatter også tilsyn med private som utfører oppgaver etter denne loven.

**Fylkesmannen skal også ha et overordnet ansvar for kommunenes tilsyn i fosterhjem. Dette innebærer ansvar for systemer for kvalitetssikring, oppfølging og opplæring av tilsynspersonene. Departementet kan lage retningslinjer for dette.**

Fylkesmannen kan oppnevne tilsynsutvalg til å føre løpende tilsyn med barnevernsinstitusjonene og sentrene. Departementet kan gi forskrift om tilsynsutvalgenes arbeidsområde og sammensetning.

Departementet kan gi forskrift om gjennomføringen av tilsynet.

### **Forklaring**

De fleste barn som er flyttet fra foreldrene i Norge, bor i fosterhjem. Derfor er det veldig viktig at kvaliteten på dette tilsynet er godt nok. Det er stor forskjell i hvordan kommunene i Norge tar ansvar for tilsyn. Den eneste kontrollen som gjøres i dag, er å telle dekning. Dette blir for skummelt for barn. Tilsynet i fosterhjem er den viktigste sikkerheten de kan ha, hvis det fungerer. Undersøkelser Forandringsfabrikken har gjort de siste 10 årene har igjen og igjen vist at altfor mange barn ikke får fortalt det viktigste de vil fortelle til de som skal føre tilsyn. Viktige grunner er blant annet at tilsynspersoner skifter ofte og at det er uklart for mange barn hvordan det de forteller til tilsynspersonene fortelles videre.

### **§ 17-5 Mulkt**

Dersom en kommune ikke **gjør oppgavene sine etter denne loven på en forsvarlig måte, herunder** overholder fristen for gjennomgang av meldinger etter § 2-1 og gjennomføring av undersøkelse etter § 2-2, kan fylkesmannen ilegge kommunen mulkt. Departementet kan gi forskrift om adgangen til å ilegge mulkt og om mulktens størrelse.

### **Forklaring**

Det kan ikke være det mest alvorlige en kommune kan gjøre å ikke holde frister. Mer alvorlige ting kan være å ikke involvere barnet på en forsvarlig måte og å ikke gi riktig eller nødvendig hjelp.